

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölain selvitystilaa ja purkamista koskevia säännöksiä. Osakeyhtiölakiin ehdotetaan myös eräitä lähinnä pienten osakeyhtiöiden toiminnan helpottamiseen tähtäviä muutoksia.

Osakeyhtiöiden purkamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että osakeyhtiö, jolla ei ole selvitysmenettelyn edellyttämiä varoja tai jonka varallisuusasemasta ei saada riittävää tietoa, voitaisiin selvitystilaan määräämisen sijasta poistaa kaupparekisteristä. Poistomenettelyllä kaupparekisteristä arvioidaan poistuvan kymmeniä tuhansia toimimattomia osakeyhtiöitä. Tämä helpottaa rekisterinpitoa, lisää rekisterin tietosisällön oikeellisuutta ja vapauttaa toimimattomia liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden käyttöön.

Esityksessä ehdotetaan selvitystilaan määräämistä ja rekisteristä poistamista koskevat asiat pääosin siirrettäviksi rekisteriviranomaisena toimivan patentti- ja rekisterihallituksen hoidettavaksi. Tietyt oikeudellisia epäselvyyksiä ja todistelua sisältävät asiat käsiteltäisiin kuitenkin edelleen tuomioistuimissa. Siirrolla menettelyä voidaan nopeuttaa ja yksinkertaistaa. Samalla tuomioistuinlaitos vapautetaan tehtävistä, jotka eivät kuulu sen toiminnan ydinalueeseen.

Yhtiön vapaaehtoista purkamista ehdotetaan helpotettavaksi keskittämällä

menettely kaupparekisteriin, lyhentämällä kuulutusaikoja ja vähentämällä kuulutuskerroja sekä mahdollistamalla selvitysmenettelyn alussa laadittavan tilinpäätöksen laatimatta jättäminen. Muutoksilla on merkitystä erityisesti pienimuotoista yritystoimintaa lopetettaessa.

Varsinaiseen selvitysmenettelyyn ehdotetaan vain vähäisiä muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan myös erityisesti pienten osakeyhtiöiden perustamista ja toimintaa helpottavia kevennyksiä osakeyhtiölakiin.

Osakeyhtiön perustamista ehdotetaan helpotettavaksi siten, että erillistä perustamiskokousta ei tarvitsisi pitää, jos perustajat ovat tästä yksimielisiä. Tällöin perustamiskirjaan otettaisiin nykyään erillisessä perustamiskokouksen pöytäkirjassa mainittavat seikat. Esityksen mukaan osakkaat voisivat yksimielisinä yhtiökokousta pitämättä tehdä päätöksiä yhtiökokouksen päätösvaltaan kuuluvista asioista. Päätökset olisi kirjattava, päivättävä ja allekirjoitettava. Esityksessä ehdotetaan myös, että osakepääoman vähimmäis- ja enimmäismäärä voitaisiin vapaasti määrätä yhtiöjärjestyksessä, ja että yhtiön hallituksen jäsenet voitaisiin valita toimeensa toistaiseksi.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
1.2. Nykytilan arviointi	6
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	7
2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi	7
2.2. Keskeiset ehdotukset	8
3. Esityksen vaikutukset	12
3.1. Taloudelliset vaikutukset	12
3.2. Organisaatio- ja henkilövaikutukset	12
3.3. Suhde harmaaseen talouteen	12
4. Asian valmistelu	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	13
1. Lakiehdotusten perustelut	13
1.1. Osakeyhtiölaki	13
1.2. Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta	22
1.3. Yrityskiinnityslaki	22
1.4. Asunto-osakeyhtiölaki	22
2. Voimaantulo	22
LAKIEHDOTUKSET	23
Laki osakeyhtiölain muuttamisesta	23
Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	28
Laki yrityskiinnityslain 27 §:n muuttamisesta	28
Laki asunto-osakeyhtiölain 3 §:n muuttamisesta	29
LIITE	30
Rinnakkaistekstit	30

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Selvitystila, purkaminen ja rekisteristä poistaminen

Osakeyhtiön purkautumista edeltää tavallisesti selvitystila. Selvitystilassa yhtiön omaisuus realisoidaan, velat maksetaan ja jäljelle jäävä varallisuus jaetaan osakkeenomistajille. Jos selvitysmenettelyn aikana yhtiön velat osoittautuvat varoja suuremmiksi, yhtiö on asetettava konkurssiin. Yhtiö katsotaan purkautuneeksi, kun yhtiön varat on jaettu osakkeenomistajille ja nämä ovat hyväksyneet selvitysmiehen tekemän lopputilityksen.

Selvitysmenettelyt voidaan jakaa kahteen ryhmään: yhtiökokouksen päätöksellä aloitettava selvitystila ja tuomioistuimen määräämä selvitystila. Yhtiökokous voi tehdä selvitystilapäätöksen vapaaehtoisesti tai lain velvoittamana. Esimerkki jälkimmäisestä on tilanne, jossa yhtiön pääoma on vähentynyt osakeyhtiölain (734/1978) 13 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Tuomioistuin voi osakeyhtiölain 13 luvun 2, 3 ja 4 §:n nojalla määrätä yhtiön selvitystilaan:

1) jos yhtiö on menettänyt yli puolet osakepääomastaan, eikä ryhdy laissa säädettyihin toimenpiteisiin;

2) jos osakkeenomistaja on tahallaan väärinkäyttänyt asemaansa yhtiössä;

3) jos yhtiön osakepääoma on laskenut alle vähimmäisosakepääoman;

4) jos yhtiö on yhtiöjärjestyksen nojalla asetettava selvitystilaan;

5) jos yhtiöllä ei ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, laissa tai yhtiöjärjestyksessä edellytettyä toimitusjohtajaa tai elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 6 §:ssä tarkoitettua edustajaa tai

6) jos yhtiön tilinpäätösasiakirjoja ei ole asianmukaisesti toimitettu rekisteriviranomaiselle.

Esimerkiksi edellä 4 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa aloitteen selvitystilaan

määräämisestä voi tehdä rekisteriviranomainen, yhtiön hallitus, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai osakkeenomistaja. Aloitteen voi edellä 5 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa tehdä myös velkoja tai muu, jonka oikeus voi riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus tai toimitusjohtaja.

Jos joku muu kuin yhtiö itse hakee yhtiötä selvitystilaan, tuomioistuimen on välittömästi osakeyhtiölain 13 luvun 2 tai 4 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen tai hakemuksen saavuttua tuomioistuimeen kutsuttava yhtiö sekä ne osakkeenomistajat ja velkojat, jotka tahtovat tulla asiassa kuulluiksi, saapumaan tuomioistuimeen määräpäivänä. Yhtiö pitää haastaa paikalle, mikäli tavataan joku, jolle haaste voidaan toimittaa. Kutsu on pantava näkyville tuomioistuimen ilmoitustaululle ja julkaisettava sekä virallisessa lehdessä että yhdessä yhtiön kotipaikalla leviävässä sanomalehdessä aikaisintaan neljä kuukautta ja viimeistään kaksi kuukautta ennen määräpäivää. Osakeyhtiölain 13 luvun 3 §:n mukaisessa osakasvallan väärinkäyttöä koskevassa tilanteessa menetellään muutoin samoin, mutta yhtiötä ei tarvitse kutsua saapuville, koska prosessi alkaa yhtiölle toimitettavalla haasteella.

Tuomioistuimen on asetettava yhtiö selvitystilaan, jollei näytetä, ettei tähän enää ole perustetta. Samalla tuomioistuimen on määrättävä vähintään yksi selvitysmies hallituksen, toimitusjohtajan ja hallintoneuvoston tilalle. Selvitysmiehille ei laissa ole asetettu erityisiä kelpoisuusehtoja, vaan selvitysmiehistä on soveltuvin osin voimassa mitä hallituksen jäsenistä säädetään. Selvitysmiesten tehtävänä on selvitystilän alkamisen jälkeen selvittää yhtiön asema ja lopettaa sen toiminta. Tämän on oikeuskirjallisuudessa esitetty rajoittavan selvitysmiesten kelpoisuutta toimia yhtiön puolesta. Liiketoimintaa on kuitenkin jatkettava, jos liikkeen luovuttaminen kokonaisuutena osoittautuu edullisimmaksi tavaksi lopettaa yhtiön toiminta tai tämä on muutoin tarkoituksenmukaisin tapa menetellä.

Selvitystilän on katsottu alkavan silloin kun tuomioistuimen päätös saa lainvoiman. Yhtiökokouksen päättämä selvitystila alkaa

joko välittömästi päätöksen tekohetkellä tai vapaaehtoisessa selvitystilassa mahdollisesti päätöksessä yksilöitynä myöhempanä päivänä.

Selvitystilaan asetetun yhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen on välittömästi selvitystilan alkamisen jälkeen laadittava tilinpäätös siltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole yhtiökokouksessa käsitelty, ja esitettävä se yhtiökokouksessa.

Selvitysmiesten on välittömästi ilmoitettava selvitystilaa koskeva yhtiökokouksen tai tuomioistuimen päätös rekisteröitäväksi kaupparekisteriin. Osakeyhtiölain 13 luvun 9 §:ssä säädetään, että selvitysmiesten on välittömästi valinnan jälkeen haettava tuomioistuimelta julkista haastetta velkojille. Hakemus tehdään kirjallisena yhtiön kotipaikan käräjäoikeudelle. Hakemukseen on liitettävä luettelo tunnetuista velkojista ja mainittava kunkin saatavan määrä. Haasteella pyritään selvittämään yhtiön tuntemattomat velkojat ja näiden saatavien kokonaismäärä.

Julkinen haaste toimitetaan määräajasta velkomisasiossa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetun asetuksen (32/1868) mukaisesti. Tuntemattoman velkojan saatava on paikalletulopäivän jälkeen vanhentunut, jollei sitä ole ilmoitettu. Tällainen velkoja voi kuitenkin edelleen periä saatavansa siitä annetun pantin arvosta ja sitä voidaan käyttää kuittaukseen. Yhtiön tunnettuihin velkoihin julkisella haasteella ei ole vaikutusta.

Julkisella haasteella kehoitetaan kaikkia velkojia ilmoittamaan saatavansa oikeudelle haasteessa ilmoitettuna määräpäivänä (paikalletulopäivänä) ennen kello 12. Ilmoituksen voi tehdä kirjallisesti tai suullisesti. Paikalletulopäivän on oltava aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua haasteen antamispäivästä. Julkinen haaste pannaan oikeuden ovelle, ja kuulutetaan tuomioistuimen toimesta virallisessa lehdessä kolme kertaa, ensi kerran viimeistään viisi ja kolmannen kerran viimeistään kaksi kuukautta ennen paikalletulopäivää. Tuomioistuimen on myös viimeistään neljä kuukautta ennen paikalletulopäivää toimitettava tieto haasteesta lääninhallitukselle ja kaikille niille kotimaisille velkojille, jotka on mainittu hakemukseen liitettyssä luettelossa. Samalla heille on ilmoitettava yhtiön ilmoittama saatavan määrä. Tieto haasteesta on kaupparekisterilain (129/1979) 19 §:n perusteella viran puolesta lähetettävä rekisteriviranomaiselle kaupparekisteriin merkitsemistä varten.

Jos yhtiön varat eivät riitä yhtiön velkojen maksamiseen, selvitysmiesten on osakeyhtiölain 13 luvun 11 a §:n perusteella luovutettava yhtiön omaisuus konkurssiin.

Osakeyhtiölain 13 luvun 12 §:n mukaan selvitysmiehet maksavat julkisen haasteen paikalletulopäivän jälkeen velat ja jakavat lopun omaisuuden osakkaille. Osakas voi moittia jakoa nostamalla kanteen kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lopputilitys on esitetty yhtiökokoukselle. Jollei osakas viiden vuoden kuluessa lopputilityksen esittämisestä ilmoittaudu nostaman jako-osuut-taan, hän on menettänyt oikeutensa siihen. Tällaisessa tapauksessa tuomioistuin voi selvitysmiesten pyynnöstä määrätä jako-osuuden lankeavaksi valtiolle. Muussa tapauksessa selvitystä on jatkettava osakeyhtiölain 13 luvun 16 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Selvitysmiesten on laadittava tilinpäätös jokaisen tilikauden päättyessä. Yhtiökokous hyväksyy tilinpäätöksen, mutta voiton tai tappion käyttämistä koskevaa päätöstä ei tehdä.

Kun selvitysmiehet ovat suorittaneet tehtävänsä loppuun, heidän on osakeyhtiölain 13 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan annettava lopputilitys hallinnostaan. Yhtiökokous tarkastaa lopputilityksen, joka sisältää koko selvitysmenettelyä koskevan kertomuksen sekä selostuksen yhtiön omaisuuden jaosta. Kertomukseen liitetään tilinpäätösasiakirjat koko selvitystilan ajalta. Kertomus annetaan tilintarkastajille, joiden on kuukauden kuluessa annettava lopputilitystä ja selvitystilan aikaista hallintoa koskeva tilintarkastuskertomus.

Yhtiö katsotaan osakeyhtiölain 13 luvun 14 §:n mukaan purkautuneeksi, kun selvitysmiehet ovat antaneet lopputilityksen yhtiökokouksessa. Selvitysmiesten on tehtävä tästä ilmoitus rekisteriviranomaiselle. Vähintään yhden kymmenesosan kaikista osakkeista omistavat osakkeenomistajat voivat purkautumisesta huolimatta vaatia selvitysmiehiä kutsumaan yhtiökokouksen koolle käsittelemään yhtiön lukuun yhtiön johtoa, tilintarkastajia tai muita osakkaita vastaan nostettavaa vahingonkorvauskannetta.

Yhtiön purkautumisen oikeusvaikutukset ovat jossakin määrin epäselviä. Yhtiön selvitystä voidaan 13 luvun 16 §:n nojalla jatkaa purkamisesta huolimatta, eikä purkamisen sinänsä merkitse tunnettujen velkojen lakkaamista. Tästä syystä purkamisen vaikutus-

ten on katsottu olevan lähinnä seuraavia:

- tuntemattomat velat lakkaavat;
- yhtiölle ei - ilmeisesti - voi syntyä uutta velkaantumisen perustetta;
- yhtiön varat jaetaan;
- yhtiö menettää rekisteröinnin tuoman toimimisuojan; ja
- yhtiön lukuun ei yleensä voida ajaa kanetta johtoa, tilintarkastajia tai osakkaita vastaan.

Jos yhtiön purkamisen jälkeen ilmaantuu uusia varoja, yhtiötä vastaan nostetaan kanne, tai muuten tarvitaan selvitystoimia, selvitystä on jatkettava. Selvitysmiesten on ilmoitettava tästä kaupparekisteriin sekä kutsuttava yhtiökokous koolle. Kutsu on lähetettävä kirjallisesti jokaiselle osakkaalle, jonka osoite on tiedossa.

Jos selvitystilassa olevan yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen ja yhtiön kaikki tiedossa olevat velat on maksettu, selvitysmiesten tulee osakeyhtiölain 13 luvun 15 §:n mukaan ilmoittaa tästä tuomioistuimelle, joka määrää selvitystilan lopetetuksi ja julistaa yhtiön puretuksi. Ilmoitukseen on liitettävä hyväksytyn tilintarkastajan lausunto velkojen maksamisesta. Tuomioistuin määrää samalla, että yhtiön jäljellä olevat varat menevät valtiolle. Tuomioistuin ilmoittaa päätöksestään rekisteriviranomaiselle. Näin meneteltäessä ei noudateta useimpia selvitysmenettelyyn liittyviä säännöksiä. Tuomioistuin ei esimerkiksi toimita 13 luvun 9 §:ssä tarkoitettua julkista haastetta. Myöskään mitään lopputilitystä ei laadita.

Kirjallisuudessa on katsottu, ettei jatkoselvittely voisi tulla kysymykseen 13 luvun 15 §:ssä tarkoitettussa menettelyssä. Tämä perustuu siihen, että menettelyssä yhtiön varat menevät valtiolle. Oikeuskäytännössä purkupäätös onkin purettu, kun yhtiölle on ilmaantunut varoja 13 luvun 15 §:ssä tarkoitettun purkamisen jälkeen.

Sillä, joka hakee yhtiön asettamista selvitystilaan, on yleensä oikeus saada yhtiöltä korvaus ainakin tiedoksiannosta ja kuuluttamisesta aiheutuneista kuluista sekä toimitusmaksuista, jos yhtiö asetetaan selvitystilaan tai tuomioistuin muutoin katsoo kulujen korvattavuuden kohtuulliseksi. Myös rekisteriviranomainen on oikeutettu saamaan näistä kuluista korvauksen. Viranomaisen voi saada korvauksen valtion varoista. Hakijan muiden kulujen korvauksen osalta noudatetaan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun periaatteita.

Selvitysmiehen tehtäviin kuuluu yhtiön

viimeisen veroilmoituksen laatiminen. Veroilmoitukseen liitetään selvitysmiesten kertomus, tilinpäätös, tilintarkastuskertomus ja kaupparekisteriote, josta käy ilmi yhtiön purkautuminen. Veroilmoituksen saatuaan verottaja peruuttaa paikalletulopäivänä tekemänsä saatavan valvonnan, mikäli veroja ei ole maksamatta.

Voimassa olevassa laissa on myös säännökset yhtiön poistamisesta rekisteristä. Osakeyhtiölain 13 luvun 18 §:n 1 momentissa ja kaupparekisterilain 24 §:ssä on säädetty yhtiön poistamisesta kaupparekisteristä yhtiön toimimattomuuden takia. Säännösten mukaan yhtiö, joka ei ole kymmeneen vuoteen tehnyt kaupparekisteriin ilmoituksia ja joka ei vastaa toiminnan jatkumista koskevaan tiedusteluun, voidaan poistaa kaupparekisteristä. Yhtiön kaupparekisteristä poistamisen vaikutuksista ei ole täyttä selvyttä. On katsottu, että yhtiö purkautuu rekisteristä poistamisen yhteydessä ilman selvitystilaa. Osakeyhtiölain 13 luvun 18 §:ssä säädetään, että yhtiöön voidaan määrätä selvitysmiehiä, jos rekisteristä poistamisen jälkeen tarvitaan selvitystoimia. Selvitysmiehet määrää tuomioistuin sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia koskee. Selvityksen toimittamisen edellytyksenä on, että yhtiön varat riittävät selvityskulujen maksamiseen.

Rekisteristä poistaminen poikkeaa tavanomaisesta selvityksestä siinä, ettei yhtiön tuntemattomille velkojille anneta kuulutusta. Poisto ei siten merkitse tuntemattomien velkojen lakkaamista. Menettelyn julkisuus on toteutettu kaupparekisterilehden avulla.

Jos yhtiön konkurssi on varojen vähyiden vuoksi määrätty konkurssisäännön (31/1868) 15 §:n 3 momentin nojalla raukeamaan, yhtiö on edelleen säilynyt kaupparekisterissä. Tällainen yhtiö on kuitenkin yhtiön pyynnöstä voitu poistaa rekisteristä.

Erityisesti pieniä yhtiöitä koskevat muutokset

Voimassa olevan osakeyhtiölain perustamista koskevat säännökset on kirjoitettu oletuksin, että yhtiö perustetaan siten, että perustajat laativat ensin perustamiskirjan ja yhtiöjärjestyksen ja tämän jälkeen ryhtyvät hakemaan yhtiön osakkeille merkitsijöitä. Kun riittävä määrä osakemerkintöjä on tehty, perustajat kutsuvat perustamiskokouksen koolle. Perustamiskokouksessa päätetään yhtiön perustamisesta ja tehdään yhtiöjärjes-

tyksen edellyttämät henkilövalinnat. Tällaista perustamista kutsutaan suksessiiviperustamiseksi.

Käytännössä osakeyhtiötä perustettaessa osakkaat ovat jo tiedossa. Perustamiskirja, johon samalla tehdään osakemerkinnät, ja perustamiskokouksen pöytäkirja, josta käy ilmi perustamispäätös ja yhtiöjärjestyksen edellyttämät valinnat, allekirjoitetaan erillistä kokousta pitämättä. Menettelyn on katsottu olevan lain mukainen ja pätevä.

Voimassa olevan lain mukaan yhtiökokousta koskevat muotomääräykset voidaan syrjäyttää osakkeenomistajien suostumuksella. Tämän on katsottu sisältyvän osakeyhtiölain 9 luvun 10 §:n säännökseen ja osakkaiden oikeuteen sopia keskinäisten asioidensa järjestämisestä. Näin menetellen on erityisesti pienissä yhtiöissä voitu välttyä erillisen yhtiökokouksen pitämiseltä ja sen sijaan voitu kirjata osakkaiden yhteinen kanta pöytäkirjaan. Mahdollisuus tällaiseen menettelyyn ei suoraan käy ilmi osakeyhtiölain mukaisesti.

Voimassa olevan lain mukaan yhtiöjärjestyksessä määritelty osakepääoman vähimmäismäärä ei saa alittaa yhtä neljäsosaa osakepääoman enimmäismäärästä. Rajoitus voi tietyissä tilanteissa vaikeuttaa osakepääoman korottamista tai alentamista, koska vähimmäispääoman alittaminen ja enimmäispääoman ylittäminen edellyttää yhtiöjärjestyksen muuttamista. Yhtiöjärjestyksen muuttamiseen liittyvän päätöksenteon vaikeutumisen voidaan katsoa suojaavan osakkeenomistajien vähemmistöä.

1.2 Nykytilan arviointi

Selvitystila, purkaminen ja rekisteristä poistaminen

Voimassa olevan osakeyhtiölain mukaista selvitysmenettelyä voidaan pitää raskaana. Menettelyn raskaus aiheutuu lähinnä perusteellisesta kuulutusmenettelystä, menettelyn jakautumisesta tuomioistuimen ja rekisteriviranomaisen kesken sekä tarpeettomien tilinpäätösten laatimisvelvollisuudesta. Menettelystä aiheutuvat välittömät ja välilliset kustannukset vaikeuttavat varsinkin pienten, toimintansa lopettaneiden yhtiöiden purkamista.

Menettelyn raskaudesta johtuu, ettei selvitysmenettelyä aina käytetä yhtiön toimintaa lopetettaessa. Selvitysmenettelyn sijasta yh-

tiö on käytännössä voitu jättää toimimattomana odottamaan tulevaa käyttöä. Yhtiöstä on myös voitu luopua esimerkiksi siten, että yhtiön osoite muutetaan ja yhtiön johto eroaa. Tällöin yhtiön toiminnasta vastaavia henkilöitä ei ainakaan ulospäin näkyvällä tavalla ole olemassa. Tällainen yhtiö tulee poistetuksi rekisteristä vasta kaupparekisterilain 24 §:ssä tarkoitetun kymmenen vuoden passiivisuuden perusteella. Nykyisen selvitysmenettelyn monimutkaisuus saattaa houkuttaa osakkaat siirtämään yhtiön varat itselleen osakeyhtiölain määräysten vastaisesti.

Käsitystä varsinaisen selvitysmenettelyn vähäisestä käyttämisestä tukee kymmenen vuoden passiivisuuden takia rekisteristä vuosittain poistettujen yhtiöiden suuri määrä. Esimerkiksi vuonna 1998 purkautui selvitystilan kautta 427 osakeyhtiötä, kun kaupparekisterilain 24 §:ssä tarkoitetun kymmenen vuoden passiivisuuden perusteella poistettiin 1 906 osakeyhtiötä.

Kaupparekisteristä saatujen tietojen mukaan 13 luvun 15 §:ssä tarkoitettua yksinkertaistettua purkumenettelyä ei juurikaan käytetä. Vuonna 1998 tällaisia menettelyjä rekisteröitiin osakeyhtiöille 31 kappaletta. Vähäinen käyttö johtuu ilmeisesti kahdesta seikasta. Menettelyssä yhtiön varat menevät valtiolle, mikä ei ole osakkaiden edun mukaista. Toiseksi menettelyn noudattaminen edellyttää hyväksytyyn tilintarkastajan antamaa todistusta siitä, ettei yhtiöllä ole velkoja, minkä takia sitä ei voida käyttää velkaisessa yhtiössä. Hyväksytyyn tilintarkastajan todistuksen hankkiminen saattaa myös olla pienelle yhtiölle kallista. Menettelyn ongelmaksi voidaan lisäksi katsoa se, että yhtiölle mahdollisesti myöhemmin ilmaantuvat merkittävätkin varat menevät valtiolle. Tällainen tilanne on oikeuskäytännössä jouduttu ratkaisemaan purkamalla päätös, jolla yhtiö on asetettu selvitystilaan. Menettelyyn ei myöskään liity minkäänlaista julkista kuuluttamista. Julkisuuden puuttuminen saattaa mahdollistaa menettelyn väärinkäyttämisen.

Voimassa olevissa säännöksissä edellytetään esimerkiksi sellaisen yhtiön asettamista selvitystilaan, jonka johtoa ei ole asianmukaisesti rekisteröity tai joka ei ole toimittanut tilinpäätöksiään rekisteriin. Kaupparekisteri on yrittänyt ilmoittaa eräitä tällaisia yhtiöitä selvitystilaan pantavaksi, mutta ilmoitukset eivät ole johtaneet toimenpiteisiin. Tämä johtuu siitä, että voimassa oleva sääntely ei sisällä menettelyä, jolla voitaisiin

saattaa selvitystilaan sellainen rekisteri-ilmoitukset laiminlyönyt yhtiö, jota ei tavoiteta tai jolla ei ole riittävästi varoja selvityksen toteuttamiseksi. Voidaan sanoa, että osakeyhtiölain selvitystilauhan sisältävät säännökset ovat näiltä osin pitkälti jääneet merkityksettömiksi.

Kaupparekisterissä oli vuoden 1998 lopussa 216 075 rekisteröityä osakeyhtiötä. Verottajan tiedossa oli 86 809 toimivaa osakeyhtiötä vuodelta 1997 ja Tilastokeskuksella samalta vuodelta 87 924 toimivaa osakeyhtiötä. Tämän lisäksi verottaja tunsi 40 147 toimimatonta osakeyhtiötä. Näistä luvuista voidaan päätellä, että noin 90 000 osakeyhtiötä on verohallinnolle ja Tilastokeskukselle täysin tuntemattomia. Toimimattomien osakeyhtiöiden enimmäismääräksi voidaan päätellä noin 130 000 kappaletta. Tiedot perustuvat kaupparekisterin antamiin tietoihin, Elinkeinoverotilastoon vuodelta 1997 ja Tilastokeskuksen Suomen yritykset 1997 -tilastoon.

Erilaisista tilastointiin liittyvistä vaikeuksista huolimatta lienee selvää, että kaupparekisterissä on kymmeniä tuhansia keskeisille viranomaisille tuntemattomia osakeyhtiöitä ja vielä enemmän toimimattomia yhtiöitä. On syytä olettaa, että nykyisen yhtiön purkamista koskevan sääntelyn raskaus on vaikuttanut siihen, että kaupparekisterissä on merkittävä määrä yhtiöitä, jotka eivät harjoita liiketoimintaa.

Osakeyhtiölain 1 päivänä syyskuuta 1997 voimaan tullessa muutoksessa tuomioistuim oikeutettiin määräämään selvitystilaan yhtiö, joka ei vuoden kuluttua tilikauden päättymisestä ole toimittanut rekisteriin tilinpäätöstään. Suurin osa edellä tarkoitetuista tuntemattomista yhtiöistä ja suuri osa toimimattomista yhtiöistä tulee ilmeisesti olemaan sellaisia, jotka tulisi määrätä selvitystilaan tämän säännöksen perusteella. Voimassa olevan lain mukainen menettely ei kuitenkaan käytännössä mahdollista selvitystilaan määräämistä, koska menettelyä ei voida varattomien ja tuntemattomien yhtiöiden osalta toteuttaa. Menettelyn hitaudesta ja tuomioistuinpainotteisuudesta johtuu, että suuren yhtiömäärän samanaikainen selvitystilaan määrääminen johtaisi ongelmiin, vaikka selvitysmenettely voitaisiinkin käynnistää.

Tarpeettomien rekisteriyksikköjen pitäminen kaupparekisterissä ei ole rekisterinpitäjän eikä rekisterin käyttäjien etujen mukaista. Käyttäjät havaitsevat liiallisten rekiste-

riyksikköjen aiheuttamat haitat tavallisesti siitä, että suunniteltu toiminimi tai aputoiminimi täytyy muuttaa toiminimen sekoitetavuuteen perustuvan nimiesteen takia.

Erityisesti pieniä yhtiöitä koskevat muutokset

Voimassa olevan lain perustamisasiakirjoja koskevat säännökset perustuvat käsitykseen yhtiön syntymisestä niin sanotussa suksessiviperustamisessa. Tavallisesti käytetyssä simultaaniperustamisessa ei kuitenkaan ole tarvetta laatia perustamiskirjaa ja perustamiskokouksen pöytäkirjaa erillisinä.

Yhtiökokouksen päätökset voidaan nykyään kaikkien osakkaiden suostumuksella tehdä kirjaamalla ne pöytäkirjaan ilman, että pidetään varsinaista kokousta. Tämä mahdollisuus ei kuitenkaan käy selvästi ilmi laista.

Rajoitus, jonka mukaan yhtiöjärjestyksessä määriteltä yhtiön osakepääoman vähimmäismäärä ei saa alittaa yhtä neljäsosaa osakepääoman enimmäismäärästä, on tarkoitettu suojaamaan osakkeenomistajien vähemmistöä. Sen osakkeenomistajaa suojaava vaikutus on kuitenkin vähäinen. Rajoitus aiheuttaa tarpeettomia yhtiöjärjestyksen muutoksia ja siten myös kustannuksia yhtiön ja sen osakepääoman kasvaessa. Tämän tyyppisiä rajoituksia voidaan ottaa yhtiöjärjestykseen vapaaehtoisesti.

Osakeyhtiölakiin sisältyvä rajoitus, jonka mukaan hallituksen jäsen voidaan valita toimeensa vain korkeintaan neljän tilikauden pituiseksi ajaksi, aiheuttaa varsinkin pienissä yhtiöissä tarpeettomia hallinnollisia lisätoimia, koska ainoankin osakkeenomistajan on määräajoin valittava itsensä uudelleen hallitukseen. Myös hallituksen jäsenen toimikautta koskevia rajoituksia voidaan tarvittaessa ottaa yhtiöjärjestykseen vapaaehtoisesti.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Selvitystila, purkaminen ja rekisteristä poistaminen

Ehdotetuilla lain muutoksilla on kaksi pää-tavoitetta. Ensimmäinen tavoite on edistää toimintansa lopettavien yhtiöiden vapaaehtoista selvittämistä, jotta mahdollisimman

moni yhtiö purkautuisi järjestäytyneessä menettelyssä. Yhtiön purkamisen olisi oltava käytännössä mahdollinen vaihtoehto sellaiselle yrittäjälle, joka haluaa lopettaa toimintansa lain mukaisella tavalla. Tähän pyritään ensisijassa selvitysmenettelyä keventämällä. Purkamisen helpottamisella voidaan olettaa olevan merkitystä varsinkin pienimuotoista yritystoimintaa lopetettaessa.

Toinen päätavoite on poistaa kaupparekisteristä osakeyhtiöt, jotka eivät toimi lainkaan tai jotka eivät toimi asianmukaisella tavalla. Tämä helpottaa rekisterinpitoa ja rekisterin käyttämistä sekä vapauttaa toiminimiä yritysten käyttöön. Tavoitteeseen pyritään antamalla rekisteriviranomaiselle ja tuomioistuimelle mahdollisuus poistaa rekisteristä sellainen yhtiö, joka on laiminlyönyt rekisteröintivelvollisuutensa ja jolla ei ole riittävästi varoja selvitysmenettelyn läpiviemiseksi tai jonka varallisuusasemasta ei saada selvitystä. Yhtiön vapaaehtoisen selvittämisen helpottaminen edistää myös tämän tavoitteen toteutumista.

Ehdotetuilla muutoksilla on useita muitakin tavoitteita. Esityksessä ehdotetaan selvi- en, asiakirjanäytön perusteella todennettavien asioiden siirtämistä rekisteriviranomaisen ratkaistavaksi. Tämä muutos liittyy myös vapaaehtoisen selvitysmenettelyn helpottamiseen. Esityksen muita tavoitteita ovat rekisteristä poistetun ja selvitysmenettelyn läpikäyneen yhtiön oikeusaseman täsmentäminen, varojen puutteeseen rauenneen konkurssin läpikäyneen yhtiön oikeusaseman järjestäminen lain tasolla, julkisuusvaikutuksen liittäminen kaikkiin poisto- ja selvitysmenettelyihin, osakkaan jako-osuudesta saaman ennakon oikeudellisen aseman selventäminen sekä sääntelyn yleinen selkeyttäminen.

Eriyisesti pieniä yhtiöitä koskevat muutokset

Ehdotuksilla pyritään yhtiölle aiheutuvien välittömien hallinnollisten kustannusten vähentämiseen. Lakia selkeytettäisiin niin, että osakkaat tietäisivät, että yhtiökokouksen pitämisen sijasta päätökset voidaan suoraan kirjata pöytäkirjaan, perustamisvaiheessa käytettävien asiakirjojen määrää vähennetään, vähennetään niitä tilanteita, joissa erityisesti pienet yhtiöt joutuvat tekemään yhtiöjärjestyksiinsä muutoksia ja vähennetään vuosittain yhtiökokouksessa tehtäviä päätöksiä.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Rekisteristä poistaminen

Esityksessä ehdotetaan, että yhtiö voitaisiin poistaa rekisteristä, jos sillä ei ole riittävästi varoja selvitysmenettelyn kustannusten kattamiseksi tai jos varoista ei saada selvyttä. Rekisteristä poistaminen on voimassa olevan lain mukaan mahdollista vain silloin, kun yhtiö ei ole kymmeneen vuoteen toimitanut rekisteri-ilmoitusta ja on syytä olettaa yhtiön lopettaneen toimintansa. Tämän lisäksi yhtiöitä, joiden konkurssi on rauennut varojen puutteeseen ja jotka ovat lopettaneet liiketoimintansa, on yhtiöiden omasta pyynnöstä poistettu rekisteristä. Menettely on perustunut rekisteriviranomaisen omaksumaan käytäntöön, eikä sillä ole lainsäädännöllistä perustaa.

Erilaiset seikat puoltavat rekisteristä poistamista. Voimassa olevan lain yhtiön selvitystilaan määrittämisestä koskevia säännöksiä ei käytännössä ole voitu soveltaa niissä tilanteissa, joissa yhtiötä ei tavoiteta tai sillä ei ole varoja, koska selvitysmenettelyn kustannusten kattamisesta ei ole ollut selvyttä. Rekisteristä poistaminen on arvioitu ainoaksi riittävän yksinkertaiseksi menettelyksi, jolla kaupparekisteristä voidaan poistaa mahdollisesti kymmeniä tuhansia velvollisuutensa laiminlyöviä yhtiöitä. Rekisteristä poistaminen on meillä vanhastaan tunnettu ja verrattain paljon käytetty menettely, eikä siitä ole aiheutunut merkittäviä ongelmia, vaikka poistaminen aiheuttaakin tiettyä epämääräisyyttä yhtiön asemassa.

Rekisteristä poistamisen vaihtoehtona on harkittu kaikkien yhtiöiden selvittämistä valtion varoilla, kuten Ruotsissa menetellään. Koska käsiteltävien yhtiöiden lukumäärä kuitenkin näyttäisi muodostuvan korkeaksi, ei selvittämistä valtion varoin ole pidetty mahdollisena. Jos rekisteritiedot kuitenkin saadaan nykyistä olennaisesti paremmin ajan tasalle, saattaa tulevaisuudessa olla mahdollista siirtyä tällaiseen menettelyyn. Kaikkien yhtiöiden selvittämisen etuna olisi, että vältetään rekisteristä poistamisen aiheuttama osittain epämääräinen oikeudellinen välitila.

Esityksessä ehdotetaan osakkaille, velkojille tai muulle taholle annettavaksi mahdollisuus ottaa vastattavakseen selvitysmenettelyn kustannuksista ja näin välttää rekisteristä poistaminen. Muu taho voisi joissakin tapauksissa olla valtio. Esitys sisältää konkurs-

sipesien hallinnon valvonnasta annettuun lakiin (109/1995) tehdyn ehdotuksen, jonka mukaan konkurssiasiamies voisi ottaa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista. Selvitysmenettelyssä voisi esimerkiksi tulla esille yhtiön ylivelkaisuus, mikä puolestaan johtaa osakeyhtiölain nojalla konkurssiin. Tällöin konkurssiasiamiehen ensiksi mainittuun lakiin perustuvat konkurssipesien valvontaan liittyvät oikeudet voisivat tulla täysimääräisesti käytettäviksi.

Rekisteriviranomaisella on rekisteristä poistamisen ohella käytettävissään myös muita pakkokeinoja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntitapauksissa. Viranomaisen voi esimerkiksi tilanteessa, jossa yhtiö ei toimita tilinpäätöstään, uhata hallitusta ja toimitusjohtajaa uhkasakolla. Uhkasakon käyttäminen on usein tarkoituksenmukaisempaa kuin ryhtyä suoraan purkua tai rekisteristä poistamista tarkoittaviin toimiin.

Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi rekisteristä poistettu yhtiö ei voisi palata rekisteriin, eikä myöskään rekisteriviranomainen voisi palauttaa tällaista yhtiötä rekisteriin.

Ehdotettujen muutosten myötä laissa käytetty termistö hieman muuttuisi. Puretulla yhtiöllä tarkoitettaisiin sellaista osakeyhtiötä, jonka selvitystoimet on saatettu loppuun. Rekisteristä poistettuun yhtiöön ei voimassa olevasta laista poiketen viitattaisi purettuna yhtiönä, vaan rekisteristä poistettuna yhtiönä.

Menettelyn siirtäminen rekisteriviranomaiseen

Esityksessä ehdotetaan, että valtaosa selvitystilaan määräämistä ja rekisteristä poistamista koskevista asioista siirrettäisiin tuomioistuimilta rekisteriviranomaisen ratkaistavaksi. Rekisteriviranomaiselle siirrettävät asiat ovat sellaisia, jotka voidaan ratkaista asiakirjanäytön perusteella. Tarvetta erityiseen oikeudelliseen harkintaan ei näissä tapauksissa olisi, ei myöskään tarvetta todistajien kuulemiseen. Ehdotuksella pyritään menettelyn nopeuttamiseen ja yksinkertaistamiseen. Siirrolla voidaan vähentää menettelystä yhtiölle aiheutuvia kustannuksia. Samalla tuomioistuimilta voidaan poistaa sellaisia tehtäviä, jotka eivät ole varsinaista oikeudellista ratkaisutoimintaa.

Rekisteriviranomaiselle ehdotetaan siirrettäväksi kaikki asiat, joissa yhtiö määrätään selvitystilaan tai poistetaan rekisteristä rekis-

teröitäviä tietoja koskevan puutteellisuuden perusteella. Tällainen asia on esimerkiksi yhtiön johtoa koskevien rekisteröintien puutteellisuudet tai tilinpäätöksen rekisteröimisvelvollisuuden laiminlyöminen. Tuomioistuimiin jäisivät sellaiset asiat, joissa saattaa syntyä riitaa esimerkiksi siitä, onko yhtiö määrättävä selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi. Tällainen asia on tyypillisesti osakeyhtiölain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettu osakasvallan väärinkäyttö. Myös yhtiön toimikautta koskeviin yhtiöjärjestyksen määräyksiin saattaa liittyä tulkinnanvaraisuutta, mistä syystä nämä asiat ehdotetaan jätettäväksi tuomioistuimen ratkaistaviksi. Oman pääoman vähenemiseen liittyvät asiat on osoitettu tuomioistuimelle sen vuoksi, että pääoman määrän selvittäminen erityisellä selvitystilataseella saattaa olla riidanalainen kysymys. Rekisteriviranomainen huolehtisi menettelystä kuitenkin silloin, kun yhtiö itse päättää selvitystilaan asettamisesta. Myös osakepääoman alentamiseen omien osakkeiden hankinnan jälkeen saattaa liittyä sellaisia tekijöitä, jotka edellyttävät oikeudellista harkintaa tai todistajien kuulemistä, mistä syystä asiat ehdotetaan jätettäväksi tuomioistuimen ratkaistaviksi.

Menettelyn yksinkertaistaminen

Menettelyn siirtäminen rekisteriviranomaiseen yksinkertaistaa selvitystä erityisesti yhtiökokouksen päättäessä selvitystilaan asettamisesta. Tällainen päätös voitaisiin yhdellä ilmoituksella rekisteröidä kaupparekisteriin ja samalla hakea julkista haastetta, jonka rekisteriviranomainen antaisi. Erillistä tuomioistuimen menettelyä maksuineen ei siten tarvittaisi.

Esityksessä ehdotetaan julkisen haasteen antamisen siirtämistä rekisteriviranomaisen tehtäväksi. Samalla julkisen haasteen kuulutusaika lyhennettäisiin nykyisestä kuudesta kuukaudesta yhteen kuukauteen, mikä vastaa konkurssitilanteessa noudatettavaa kuulutuksen vähimmäisaikaa. Kuulutuskertoja vähennettäisiin kolmesta yhteen. Tämä vähentäisi yhtiölle aiheutuvia välittömiä ja välillisiä kustannuksia. Tunnetuille velkojille annettavan ilmoituksen toimittaminen siirrettäisiin selvitysmiehille. Menettely vastaisi konkurssimenettelyssä noudatettavia periaatteita.

Yhtiökokous voisi ehdotuksen mukaan päättää, ettei yhtiössä laadittaisi ja vahvistettaisi tilinpäätöstä edellisen tilikauden pääty-

mispäivän ja selvitystilapäätöksen tekoajankohdan väliseltä ajalta. Voimassa olevan lain pakottava säännös merkitsee tilinpäätöksen laatimista ja uuden yhtiökokouksen pitämistä käytännössä välittömästi selvitystilasta päätävän yhtiökokouksen jälkeen. Erityisesti toimintansa lopettaneessa yhtiössä tämä on kuitenkin usein tarpeetonta.

Lain 13 luvun 15 §:n säännökset yksinkertaisesta purkumenettelystä ehdotetaan kumottaviksi. Osakeyhtiölaista ehdotetaan myös poistettavaksi säännös yhtiön poistamisesta rekisteristä sen vuoksi, että se ei ole toimittanut rekisteri-ilmoitusta kymmeneen vuoteen. Koska kaikkien yhtiöiden on toimitettava rekisteriviranomaiselle tilinpäätöksensä vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä, tulevat passiiviset yhtiöt poistetuiksi rekisteristä huomattavasti nykyistä kymmenen vuoden määräaikaa nopeammin.

Muussa kuin yhtiökokouksen aloittamassa selvitysmenettelyssä rekisteriviranomaisen ei tarvitsisi noudattaa haasteen tiedoksiantoa vastaavaa menettelyä ilmoittaessaan yhtiölle asian vireille tulemisesta. Menettelyyn liittyisi yhtiölle, osakkaille ja velkojille suunnattu kuulutus virallisessa lehdessä. Menettely vastaa voimassa olevia rekisteristä poistamista koskevia kaupparekisterilain 24 §:n periaatteita. Tiedoksiantotilannetta ei voida verrata normaaliin haastetiedoksiintoon, koska viranomaisen aloittama menettely on selkeä sanktio lain rikkomisesta. Rekisteriviranomaisen tulisi luonnollisesti, hyvän hallinnon ja hallintomenettelylain (598/1982) periaatteita noudattaen pyrkiä muutoin tiedottamaan menettelystä. Rekisteriviranomaisen tulisi aikaisemmin rekisteristä poistamisen yhteydessä noudatettujen periaatteiden mukaisesti verrata purettavien tai rekisteristä poistettavien yhtiöiden osoitetietoja verohallinnolle ilmoitettuihin tietoihin. Jos yhtiö verohallinnon tietojen mukaan harjoittaa liiketoimintaa, muttei vastaa viranomaisen yhteydenottoihin, voi olla perusteltua pyrkiä varmistamaan tiedonannon perille menemisestä. Tuomioistuimen ratkaistavissa asioissa noudatettaisiin tavanomaista tiedoksiantomenettelyä.

Säännökset puretun ja rekisteristä poistetun yhtiön oikeusasemasta

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännöksiä puretun ja rekisteristä poistetun yhtiön oikeusasemasta. Voimassa olevan lain sään-

nökset rekisteristä poistetun yhtiön oikeusasemasta ovat vähäisiä ja oikeustila on osittain epäselvä. Tarkemman sääntelyn tarve johtuu erityisesti siitä, että ehdotuksen toteutuessa rekisteristä poistettavien yhtiöiden lukumäärä lisääntyy ja poistettujen yhtiöiden luonne voi muuttua. Kysymyksessä eivät enää olisi pelkästään toimintansa lopettaneet yhtiöt. On mahdollista, että poistettu yhtiö on poistamiseen asti harjoittanut liiketoimintaa, mutta sen varat eivät esimerkiksi riitä selvitysmenettelyn läpiviemiseen, jolloin yhtiö poistetaan rekisteristä.

Esityksessä on pyritty siirtämään lakiin niitä periaatteita, joiden on ilman lain tukea katsottu olevan voimassa. Yleisenä lähtökohdana olisi, että purettu tai rekisteristä poistettu yhtiö olisi oikeuskelpoinen, muttei oikeustoimikelpoinen. Yhtiö voisi siten esimerkiksi omistaa omaisuutta, mutta se ei voisi tehdä oikeustoimia, joilla hankitaan lisää omaisuutta tai olemassa olevaa omaisuutta myydään. Lähtökohdana olisi myös, että tällaisen yhtiön selvitystoimia on jatkettava tai ne on aloitettava, mikäli tähän ilmaantuu tarve. Jos kuitenkin puretun tai rekisteristä poistetun yhtiön puolesta toimitaan selvitystoimia aloittamatta, olisivat yhtiön puolesta toimineet vastuussa aiheutuvista velvoitteista. Tältä osin on pyritty noudattamaan 2 luvun 14 §:n periaatteita, vaikka tilanteet eivät olekaan aivan yhteismitallisia. Samoja periaatteita noudatettaisiin myös ehdotuksessa, jonka mukaan puretun tai rekisteristä poistetun yhtiön solmiman sopimuksen vastapuoli oikeutettaisiin irtaantumaa sopimuksesta, mikäli hän ei tuntenut yhtiön asemaa.

Yhtiön puolesta toimivien henkilökohtaisesta vastuusta ehdotetaan tehtäväksi eräitä poikkeuksia. Yhtiön edustajat olisivat ilman henkilökohtaisen vastuun vaaraa oikeutettuja ryhtymään toimiin selvitysmenettelyn aloittamiseksi ja yhtiön hakemiseksi konkurssiin. Lisäksi rekisteristä poistetun yhtiön edustaja olisi oikeutettu ryhtymään toimiin yhtiön velkojen maksamiseksi sekä tekemään yhtiön puolesta välttämättömiä toimia, jotka tähtäävät yhtiön omaisuuden ylläpitämiseen. Velkojen maksuun ja omaisuuden ylläpitämiseen liittyvät toimet saattaisivat vastaisuudessa tulla kysymykseen useammin kuin voimassa olevan lain nojalla rekisteristä poistettujen yhtiöiden kohdalla. Esityksessä ehdotetaan, että rekisteristä poistetun yhtiön osakkaat voisivat osakkaiden kokouksessa

valita yhtiölle edellä tarkoitettujen edustajan. Puretun yhtiön edustajana toimisi selvitysmies.

Rekisteristä poistetun yhtiön osakkaat saivat viiden vuoden kuluttua rekisteristä poistamisesta nostaa yhtiön varat ilman selvitysmenettelyä, jos varojen yhteismäärä on enintään 8 000 euroa ja jos yhtiöllä ei olisi tunnettuja velkoja. Osakkaat vastaisivat yhtiön veloista nostamiensa varojen määrällä. Säännöksellä pyritään siihen, ettei rekisteristä poistamisen jälkeen jäisi vähäisiä varallisuusmääriä, joihin kenellekään ei ole määräysvaltaa. Valmistelussa on katsottu, että varojen ylittäessä 8 000 euroa yhtiön selvittäminen olisi taloudellisesti mahdollista.

Rekisteristä poistettua osakeyhtiötä kutsutaisiin yksinkertaisuuden vuoksi edelleen yhtiöiksi, vaikka kysymyksessä onkin erityistyyppinen yhteenliittymä.

Eräitä muita selvitysmenettelyyn ja purkamiseen ehdotettuja muutoksia

Esityksessä ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että osakkaan jako-osuudesta voitaisiin turvaavaa vakuutta vastaan antaa ennakkoa, eli omaisuutta voitaisiin siirtää osakkaalle selvitysmenettelyn ollessa vielä kesken. Vakuus annettaisiin selvitysmiehelle, joka huolehtisi vakuuden hallinnoimisesta. Yhtiökäytännössä tällaisia ennakoita on eri perustein annettu, mutta niiden lain mukaisuus on ollut epäselvää. Ennakon antamista ei ole syytä kieltää, jos yhtiö saa ennakon määrä vastaavan turvaavan vakuuden.

Voimassa olevan lain osalta on ollut epäselvää, miten rekisteristä poistetun yhtiön selvitysmenettelyn tulisi tapahtua. Osakeyhtiölakia ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että rekisteristä poistetun yhtiön selvitystoimet toteutettaisiin täysimääräisinä. Velvollisuus lain 13 luvun 5 §:ssä tarkoitettujen kuulutuksen hakemiseen voidaan katsoa perusteluksi jo senkin vuoksi, että osakkailla ja velkojilla olisi ehdotuksen mukaan mahdollisuus ottaa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista. Koska tässä tarkoitettujen tilanteiden ovat verrattain harvinaisia, ei myöskään voida pitää perusteltuna erityisen menettelyn säätämistä juuri näitä tilanteita varten.

Ehdotus sisältää säännöksen, jonka mukaan varojen puutteeseen rauenneen konkurssin läpikäynyt yhtiö poistettaisiin rekisteristä viran puolesta, ellei tällaisen yhtiön asema poikkeuksellisesti olisi sellainen, että

selvitystoimet voitaisiin käynnistää. Siirtymäsäännöksessä ehdotetaan, että ennen lain voimaantuloa varojen puutteeseen rauenneen konkurssin läpikäynyt osakeyhtiö voitaisiin yhtiön omasta pyynnöstä poistaa rekisteristä, jos yhtiö ei harjoita liiketoimintaa eivätkä yhtiön varat riitä selvitysmenettelyn kustannusten kattamiseen. Siirtymäsäännös vastaisi rekisteriviranomaisen noudattamaa käytäntöä.

Osakeyhtiölain 13 luvun säännösten kirjoittamistapaa ja pykäläjaottelua on pyritty selkeyttämään. Koko selvitysmenettelyn uudelleenarviointi voidaan toteuttaa mahdollisen osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tällöin voi myös tulla arvioitavaksi, onko ylipäättään syytä säilyttää maksukyvttömyyslainsäädännöstä erillinen ja aivan erilaisin periaattein toimiva pakkoselvitystilasääntely.

Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta

Konkurssipesien hallinnon valvonnasta annettuun lakiin ehdotetaan lisäystä, jonka mukaan konkurssiasiamies voi ottaa vastatakseen yhtiön selvitysmenettelyn kustannuksista. Konkurssiasiamies voisi näin estää rekisteristä poistamisen käyttämisen velkojien aseman vaikeuttamiseen. Selvitysmenettelyssä yhtiön varallisuusasema voitaisiin selvittää ja yhtiö tarvittaessa asettaa konkurssiin, jolloin konkurssiasiamiehen valtuudet tulisivat täysimääräisesti käytettäväksi. Konkursiasiamies voisi myös määrätä tehtäväksi erityisen selvityksen yhtiön toiminnasta. Ehdotuksella pyritään vähentämään niitä mahdollisia haittoja, joita rekisteristä poistamisesta voi aiheutua.

Erityisesti pieniä yhtiöitä koskevat muutokset

Lakiin ehdotetaan otettavaksi nimenomaisen säännös siitä, että yhtiö voidaan perustaa perustamiskokousta pitämättä. Edellytyksenä olisi, että kaikki osakkeenomistajat suostuvat menettelyyn. Perustamiskokouksessa tehtävät henkilövalinnat merkittäisiin suoraan perustamiskirjaan. Käytännössä ehdotus vähentää perustamisasiakirjojen määrää ja helpottaa siten yhtiön perustamista.

Esityksessä ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi siitä, että yhtiökokouksen päätösvaltaan kuuluvasta asiasta voidaan päättää yhtiökokousta pitämättä. Edellytyksenä olisi,

että päätökset kirjataan, päivätään ja allekirjoitetaan. Menettely edellyttää kaikkien osakkeenomistajien suostumusta. Nykyisen käytännön ja ehdotetun säännöksen välillä on pieniä eroavaisuuksia. Yhtiökäytännössä ei esimerkiksi aina ole edellytetty, että osakkeenomistajat allekirjoittavat kokousta pitämättä tehdyt yhtiökokoukselle kuuluvat päätökset, kuten nyt ehdotetaan. Ehdotettu uusi menettely ei sulkisi pois nykyisen menettelyn jatkamista, vaan kysymyksessä olisi uusi tapa syrjäyttää varsinaisen yhtiökokouksen pitämiseen liittyvät muotovaatimukset.

Esityksessä ehdotetaan myös luovuttavaksi säännöksestä, jolla hallituksen jäsenen toimikausi on rajattu korkeintaan neljän tilikauden pituiseksi. Hallituksen jäsenen voisi ehdotuksen mukaan vastaisuudessa valita myös toistaiseksi.

Esityksessä ehdotetaan poistettavaksi laissa oleva rajoitus, jonka mukaan yhtiöjärjestyksessä määritelty osakepääoman vähimmäismäärä ei saa alittaa yhtä neljäsosaa osakepääoman enimmäismäärästä.

3. Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella tavoitellaan yhtiöiden purkamisen helpottamista. Tämä alentaa vapaaehtoisesti selvitystilaan menevän yhtiön kustannuksia.

Toimimattomien yhtiöiden poistaminen kaupparekisteristä tehostaa rekisterinpittoa, helpottaa rekisterin käyttämistä ja vapauttaa toimimia yhtiöiden käyttöön, mikä osaltaan jonkin verran alentaa yhtiöille aiheutuvia kustannuksia. Menettelyn siirtäminen tuomioistuimista rekisteriviranomaiseen tehostaa julkisen vallan toimintaa ja alentaa siten kansantalouden kustannuksia. Rekisterin puhdistaminen osaltaan helpottaa rekisterinpitäjän toimintaa ja alentaa siten kustannuksia. Erityinen kustannussäästö on odotettavissa siitä, että mahdollisesti kymmenien tuhansien vielä tietojärjestelmään siirtämättä olevien yhtiöiden siirtämisestä tietojärjestelmään voidaan välttyä.

Esityksestä aiheutuisi eräitä kertaluontoisia kustannuksia. Selvitysmenettelyn siirtäminen Patentti- ja rekisterihallituksen vastuulle edellyttää muutosten tekemistä tietotekniisiin järjestelmiin. Muutosten kustannusvaikutukseksi rekisteriviranomainen on alustavasti arvioinut 0,3—0,4 miljoonaa markkaa. Re-

kisteröimisvelvollisuutensa laiminlyöneiden yhtiöiden poistaminen rekisteristä aiheuttaa rekisteriviranomaisen oman arvion mukaan noin miljoonan markan kertakustannuksen. Nämä kustannukset aiheutuvat tietokannasta tehtävistä poiminta-ajoista, yhtiöille toimitettavista kirjeistä, julkaisemisesta virallisessa lehdessä ja rekisteröinneistä.

Voidaan arvioida, että nykyisten selvitysmenettelyä koskevien säännösten noudattaminen, mikäli se olisi käytännössä mahdollista, aiheuttaisi ehdotettuun rekisteristä poistamiseen perustuvaan menettelyyn verrattuna moninkertaiset kustannukset.

Rekisteristä poistettu yhtiö ei voisi palata rekisteriin, vaan yhtiö olisi rekisteröitävä uudelleen, jos toimintaa halutaan jatkaa. Jos rekisteristä on poistettu yhtiö, jota ei ole pystytty tavoittamaan ja joka kuitenkin haluaisi jatkaa liiketoimintaa, nousee esille kysymys poistamisen ja uudelleen rekisteröimisen verovaikutuksista. Koska yhtiön voidaan poistamisesta huolimatta katsoa säilyttävän oikeushenkilöllisyytensä, ei yhtiö ilmeisesti purkaudu verotuksessa. Jos toimintaansa jatkavaa yhtiötä ei katsota verotuksessa purkautuneeksi, yhtiön poistaminen rekisteristä ei aiheuta kohtuuttomia taloudellisia seuraamuksia poistetulle yhtiölle.

Erityisesti pieniä yhtiöitä koskevilla helpotuksilla voidaan jossakin määrin vähentää osakeyhtiöiden perustamiseen ja hallinnoimiseen liittyviä välittömiä kustannuksia.

3.2 Organisaatio- ja henkilövaikutukset

Ehdotus merkitsee rekisteriviranomaisen työmäärän kasvua. Tehtävät lisääntyvät varsinkin alkuvaiheessa, kun kaupparekisteristä poistetaan toimimattomia yhtiöitä. Rekisteriviranomainen voi kuitenkin kattaa kulujansa esimerkiksi rekisteristä poistamisesta määrätävillä maksuilla.

Esitys kuitenkin vähentää tuomioistuinten tehtäviä vähintään vastaavalla tavalla.

3.3 Suhde harmaaseen talouteen

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastustamisen yhteydessä on kiinnitetty huomiota siihen, ettei rekisteriviranomainen ole käytännössä voinut kyllin tehokkaasti vaikuttaa siihen, että yhtiöt noudattaisivat velvollisuutta toimittaa tilinpäätökset kaupparekisteriin. Esityksessä ehdotetaan rekisteriviranomaiselle mahdollisuutta poistaa yhtiö

rekisteristä, jos tilinpäätöstä ei asianmukaisesti toimiteta kaupparekisteriin. Tämä merkitsee nykytilan muuttamista siten, että rekisteriviranomaisella on myös käytännössä riittävä keinovalikoima tilinpäätöksen rekisteröimisen varmistamiseksi.

Varojen puutteeseen rauenneen konkurssin läpikäyneiden yhtiöiden on katsottu soveltuvan hyvin talousrikollisuuden harjoittamiseen. Esityksessä ehdotetaan, että tällaiset yhtiöt poistettaisiin rekisteristä.

4. Asian valmistelu

Esityksen selvitystilaa, purkamista ja rekisteristä poistamista koskevat ehdotukset on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Valmistelun aikana on kuultu Patentti- ja rekisterihallitusta.

Erityisesti pieniä yhtiöitä koskevat ehdotukset sisältyivät pienyhtiöryhmän mietintöön (Pienyhtiöt ja yhtiölainsäädäntö, Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisu 1/98). Pienyhtiöryhmän mietinnöstä annetuissa lausunnossa ehdotuksia kannatettiin yleisesti. Ehdotukset on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä. Tärkeimmät ehdotukset sisältyivät myös osakeyhtiölakitoimikunta 1990:n mietintöön (komiteamietintö 1992:32).

Esityksestä on pyydetty tai varattu tilaisuus antaa lausunto seuraavilta tahoilta: sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, työministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Verohallitus,

Kirjanpitolautakunta, keskusrikospoliisi, Konkursiasiamies, konkurssiasian neuvottelukunta, Toiviainen Heikki ja Timonen Pekka (Helsingin yliopisto, yksityisoikeuden laitos), Nuolimaa Risto (Tampereen yliopisto, taloudellis-hallinnollinen tiedekunta), Helminen Sakari (Turun yliopisto, yksityisoikeuden laitos), Helsingin käräjäoikeus, Helsingin hovioikeus, Käräjäoikeustuomarit ry, HTM-tilintarkastajat ry, Kaupan Keskusliitto, Keskuskauppakamari, Kirjanpito toimistojen Liitto ry, KHT-yhdistys ry, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Lakimiesliitto ry, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Pankkiyhdistys ry, Suomen Perimistöimistöjen liitto ry, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Teollisuus ja Työnantajat TT ry ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry. Luottomiehet - Kreditmännen ry. toimitti lausunnon oma-aloitteisesti.

Lausunnonantajat suhtautuivat ehdotuksiin pääosin myönteisesti. Selvimmin lausunnonantajien mielipiteet jakautuivat rekisteristä poistamista koskevan sääntelyn osalta. Eräät lausunnonantajat epäilivät menettelyn aiheuttavan oikeudellista epävarmuutta. Monet lausunnonantajat toisaalta nimenomaisesti kannattivat tällaisen menettelyn omaksumista. Rekisteristä poistamiselle ei lausunnoissa voitu osoittaa mitään korvaavaa menettelyä, minkä takia ehdotettuja perusratkaisuja ei ole muutettu. Muilta osin lausunnonantajat esittivät useita yksityiskohtia koskevia huomautuksia, jotka on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1 Osakeyhtiölaki

2 luku. Osakeyhtiön perustaminen

2 §. Pykälän 2 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otetaan huomioon ehdotetussa uudessa 2 a §:ssä tarkoitettu perustamismenettely.

2 a §. Lukuun ehdotetaan otettavaksi uusi 2 a §, jonka mukaan yhtiö voitaisiin perustaa perustamiskokousta pitämättä. Menettelyn noudattamisesta olisi otettava maininta

perustamiskirjaan. Perustamiskokouksessa 8 §:n mukaisesti valittavat henkilöt olisi nimitettävä perustamiskirjassa. Erillistä mainintaa perustamispäätöksestä ei tarvitsisi ottaa perustamiskirjaan, koska perustamistahto käy ilmi valitusta perustamismenettelystä.

Ehdotettu menettely edellyttää perustajien yksimielisyyttä. Todisteeksi yksimielisyydestä riittää yleensä se, että kaikki perustajat allekirjoittavat 2 §:n nojalla perustamiskirjan. Toinen edellytys on se, että perustajat merkitsevät yhtiön kaikki osakkeet. Vaatimus vähentäisi perustajien ja osakkeen merkitsijöiden erilaisesta vastuuasemasta aiheu-

tuvia epäselvyyksiä.

Perustamiskokouksen pöytäkirjan yhdistämisellä perustamiskirjaan ei olisi varsinaisia aineellisoikeudellisia vaikutuksia. Perustamiskokoukseen liittyvien oikeusvaikutusten katsottaisiin yleensä syntyvän perustamiskirjan allekirjoituksella. Käytännössä yhdistäminen kuitenkin vaikuttaisi luvun muiden säännösten soveltamiseen. Menettely vaikuttaisi esimerkiksi rekisteröimättömän yhtiön puolesta tehdyistä toimista aiheutuneiden velvoitteiden siirtymiseen yhtiön vastattaviksi yhtiön rekisteröimisen jälkeen. Perustettavan yhtiön puolesta perustamiskirjan allekirjoittamisen jälkeen tehtävät toimet katsottaisiin tehdyiksi perustamiskokouksen jälkeen (14 §:n 2 momentti).

3 §. Pykälän 1 momentin 4 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi rajoitus, jonka mukaan yhtiöjärjestyksessä määriteltävän osakepääoman vähimmäismäärän olisi oltava vähintään yksi neljäsosa osakepääoman enimmäismäärästä. Vähimmäis- ja enimmäismäärän välisen suhteen voisi siten vapaasti määritellä yhtiöjärjestyksessä.

8 luku. Yhtiön johto

1 §. Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi rajoitus, jonka mukaan hallituksen jäsenen toimikauden tulee päättyä viimeistään neljäntenä valinnan jälkeisenä tilikautena. Yhtiöjärjestyksessä voitaisiin määrätä, että hallituksen jäsenen toimikausi olisi joko määräaikainen tai jatkuisi toistaiseksi. Toimikausi päättyisi aina uuden jäsenen valinnasta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei toisin määrättäisi yhtiöjärjestyksessä tai päätettäisi uuden jäsenen valintaa koskevassa päätöksessä. Yhtiöjärjestyksessä voitaisiin edelleen määrätä esimerkiksi siitä, että toimikausi alkaa ja päättyy tilikauden alussa. Toimikauden pituus voitaisiin määritellä vapaasti, eikä sen tarvitsisi olla esimerkiksi tasavuotia.

Ehdotuksen mukaan uuden hallituksen jäsenen valitseva yhtiökokous voisi päättää, milloin vanhan hallituksen jäsenen toimikausi päättyy. Säännös mahdollistaisi menettelyn, jossa varsinaisessa yhtiökokouksessa todetaan hallituksen jäsenen toimen päättävän tietynä kokouksen jälkeisenä päivänä ja samalla päätetään, että uusi, samassa kokouksessa valittu hallituksen jäsen aloittaa mainittuna päivänä toimessa. Tällaisen päätöksen pätevyuden edellytyksenä on, ettei se

ole ristiriidassa yhtiöjärjestyksen toimikautta koskevan määräyksen kanssa.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole tarkoitettu muuttaa niitä periaatteita, jotka koskevat yhtiökokouksen oikeutta erottaa hallituksen jäsen tai jäsenen oikeutta erota toimestaan.

9 luku. Yhtiökokous

1 a §. Ehdotetussa uudessa pykälässä säädetäisiin siitä, että yhtiökokouksen päätettävissä oleva asia voidaan kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella päättää erillistä kokousta pitämättä. Yksimielisyyden tulisi koskea sekä kokouksen muotovaatimusten syrjäyttämistä että varsinaista päätöksentekoa. Säännös olisi poikkeus 1 §:n 1 momentin säännöksestä, jonka mukaan osakkeenomistajat käyttävät päättämisvaltaansa yhtiökokouksessa.

Säännöksessä edellytettäisiin, että yhtiökokousta pitämättä tehtävät päätökset kirjataan ja päivätään. Kirjatut päätökset tulisi myös allekirjoittaa. Yhden osakkeenomistajan yhtiössä riittäisi, että ainoa osakkeenomistaja allekirjoittaa päätöksen. Jos osakkeenomistajia olisi useita, vähintään kahden osakkeenomistajan olisi allekirjoitettava päätös. Jos osakas olisi muu kuin luonnollinen henkilö, noudatettaisiin päätöksen allekirjoittamisessa tavanomaisia edustamista koskevia periaatteita.

Vaikka päätökset usein käytännössä kirjattaisiin pöytäkirjan muotoon, tämä ei säännöksen mukaan olisi välttämätöntä. Olenaista olisi kirjallinen muoto, päiväys ja allekirjoitus tai allekirjoitukset. Nämä muotovaatimukset täytyisivät esimerkiksi silloin, kun päätös on kirjoitettu kaupparekisterin ilmoituskaavakkeelle tai tilinpäätöksen yhteyteen.

Kirjalliseen päätökseen sovellettaisiin muuten, mitä yhtiökokouksen pöytäkirjasta säädetään. Luvun 11 §:n 3 momentista johdetaan, että päätös olisi pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä viimeistään kahden viikon kuluttua sen päiväyksestä. Säännökseen liittyvä 16 luvun 9 §:n 1 momentin 2 kohdan rangaistussäännös tulisi myös sovellettavaksi. Päätöstä olisi myös säilytettävä luotettavalla tavalla, ja osakkeenomistajalla olisi yhtiön kulut korvattuaan oikeus saada jäljennös päätöksestä tai sen osasta. Näitä periaatteita sovellettaisiin, vaikka päätös olisi kirjattu muuten kuin varsinaisen pöytäkirjan muotoon.

Säännös ei vaikuta 10 §:n 1 virkkeen sovellettavuuteen. Yhtiökokouksen pitämiseen liittyvät muotomääräykset voitaisiin edelleen osakkeenomistajien suostumuksin sivuuttaa, eikä tällöin tarvitsisi noudattaa ehdotetun uuden 1 a §:n säännöksiä. Mainitussa 10 §:ssä ei myöskään aseteta vaatimusta siitä, että varsinaiset päätökset olisi tehtävä yksimielisesti. Ehdotettu uusi pykälä ei siten vaikuttaisi aikaisemmin omaksuttujen käytäntöjen lainmukaisuuteen.

13 luku. Selvitystila, purkaminen, rekisteristä poistaminen ja saneeraus

Luvun otsikkoon ehdotetaan otettavaksi maininta rekisteristä poistamisesta. Samalla otsikossa oleva teksti ehdotetaan ryhmiteltäväksi uudella tavalla. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös luvun ensimmäiseen väliotsikkoon.

Selvitystilaan asettaminen ja rekisteristä poistaminen

1 §. Luvun 1 §:ään ehdotetaan selvyuden vuoksi otettavaksi säännös siitä, kenen toimesta yhtiö voidaan asettaa selvitystilaan taikka määrätä selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi. Lukuun ehdotettujen muutosten mukaisesti pykälässä mainittaisiin myös mahdollisuus rekisteristä poistamiseen sekä rekisteriviranomainen mahdollisena toimivaltaisen viranomaisena.

1 a §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan luvun 1 §:n 2—4 momentissa olevat säännökset yhtiökokouksen päätökseen perustuvasta selvitystilaan asettamisesta. Säännökset vastaisivat asiallisesti voimassa olevia säännöksiä. Säännökset on kuitenkin pyritty kirjoittamaan nykyistä selkeämmiksi.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin käsitteet vapaaehtoinen selvitystila ja pakkoselvitystila. Ensiksi mainitulla tarkoitettaisiin sellaista tilannetta, jossa yhtiökokouksella ei ole lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuvaa velvollisuutta tehdä päätöstä yhtiön asettamisesta selvitystilaan, kun taas pakkoselvitystilalla tarkoitettaisiin päinvastaista tilannetta. Pakkoselvitystila ei siten tarkoittaisi pelkästään oman pääoman vähyteen perustuvaa selvitystilapäätöstä. Niin sanottua osakelajikohtaista äänestystä koskevat säännökset

koskisivat edelleenkin vain vapaaehtoista selvitystilapäätöstä.

4 §. Pykälässä ehdotettaisiin säädettäväksi niistä tilanteista, joissa rekisteriviranomainen, eli Patentti- ja rekisterihallitus, määräisi yhtiön selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä. Rekisteristä poistamisesta ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin 5 b §:ssä. Säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa selvitystilaan määräämisen tai rekisteristä poistamisen perusteet ovat yksiselitteisiä ja käyvät ilmi yhtiön toimittamasta kirjallisesta aineistosta. Oikeudellista arviointia edellyttävissä tilanteissa päätöksen tekisi 4 a §:n nojalla edelleen tuomioistuin.

Selvitystilaan määräämisen tai rekisteristä poistamisen perusteet vastaisivat pääosin voimassa olevan lain selvitystilaan määräämisen perusteita. Säännökset on kuitenkin pyritty kirjoittamaan nykyistä selkeämmiksi.

Uusi peruste selvitystilaan määräämiselle tai rekisteristä poistamiselle olisi momentin 5 kohdassa tarkoitettu tilanne, jossa yhtiön oma pääoma on pienempi kuin 1 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetty vähimmäisosakepääoma. Rekisteriviranomainen voisi tämän perusteella määrätä selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi yhtiön, joka ei ennen 1 päivää syyskuuta 1997 voimassa olleiden säännösten perusteella ollut velvollinen rekisteröimishetkellä maksamaan osakepääomaa kokonaan ja joka ei ole myöskään myöhemmin ole suorittanut maksua. Tuomioistuin ratkaisisi kuitenkin 4 a §:n nojalla tilanteet, joissa osakepääoman alentaminen alle vähimmäispääoman perustuu 6 luvun 1 §:n 5 momentista johtuvaan velvollisuuteen alentaa osakepääomaa.

Toinen uusi peruste selvitystilaan määräämiselle tai rekisteristä poistamiselle olisi 6 kohdan mukaan se, että yhtiön konkurssi on varojen vähyden vuoksi määrätty konkurssisäännön 15 §:n 3 momentin nojalla raukeamaan. Tällöin rekisteriviranomainen viran puolesta määräisi yhtiön selvitystilaan tai poistaisi rekisteristä. Tyypillisesti tulisi kysymykseen rekisteristä poistaminen, koska tällaisilla yhtiöillä ei käytännössä ole varoja selvitysmenettelyn läpikäymiseen. Yhtiö olisi myös tyypillisesti ylivelkainen. Koska rekisteristä poistaminen olisi käytännössä automaattinen seuraamus konkurssin raukeamisesta, poistamiseen ei liittyisi mitään tiedoksianto- tai kuulutustoimia. Ehdotukseen liittyy voimaantulosäännös, joka koskee yhtiöitä, joiden konkurssi on ennen tämän lain

voimaantuloa rauennut varojen vähyden vuoksi ja joita ei ole poistettu rekisteristä.

4 a §. Uudessa 4 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa tuomioistuim määrää yhtiön selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi. Tuomioistuim ratkaisisi oikeudellista harkintaa tai todistelua edellyttävät asiat. Tuomioistuimen ratkaistaviksi ehdotettavat asiat sisältävät vain sellaisia selvitystilaan määräämisen tai rekisteristä poistamisen perusteita, jotka ovat selvitystilaan määräämisen perusteita voimassa olevan lain mukaan.

Selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskeva asia saatettaisiin tuomioistuime vireille kanteella. Asiassa noudatettaisiin tavanomaista riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä. Kannetta ajettaisiin yhtiötä vastaan. Jos hallitus nostaa kanteen yhtiötä vastaan esimerkiksi 2 §:n 2 momentin nojalla, noudatettaisiin, mitä 16 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään. Myös rekisteriviranomainen voisi saattaa asian vireille kanteella. Tuomioistuimeks käsiteltävät asiat ovat kuitenkin luonteeltaan sellaisia, ettei rekisteriviranomaisella ilmeisesti olisi tarvetta ryhtyä asiassa toimenpiteisiin.

Kanteessa vaadittaisiin yhtiön määräämistä selvitystilaan jollakin säännöksessä tarkoitetulla perusteella, eikä siinä tarvitsisi erikseen mainita mahdollisuudesta poistaa yhtiö rekisteristä.

Momentin 1 kohdan mukaan tuomioistuim ratkaisisi yhtiön asettamisen selvitystilaan 3 §:ssä tarkoitetun osakkaan vaikutusvallan väärinkäyttämisen perusteella. Momentin 2 kohdan mukaan tuomioistuimeks käsiteltäisiin kanne yhtiön asettamiseksi selvitystilaan tilanteessa, jossa yhtiö tulisi yhtiöjärjestyksen nojalla asettaa selvitystilaan, mutta yhtiökokous ei tee tällaista päätöstä. Jos yhtiökokous tekisi vapaaehtoisesti yhtiöjärjestyksessä edellytetyn päätöksen, ei tuomioistuiminkäsittelyä luonnollisesti tarvittaisi. Momentin 3 kohdan mukaan oman pääoman vähenemiseen perustuva selvitystilaan asettaminen tapahtuisi tuomioistuimeks, jos yhtiö ei itse tee tällaista päätöstä. Ehdotetun 4 kohdan mukaan tuomioistuim käsittelee myös tilanteen, jossa yhtiöllä olisi lain mukaan velvollisuus alentaa osakepääomaa, mutta alentamista ei suoriteta tai se johtaisi osakepääoman vähenemiseen alle osakeyhtiölaissa säädetyn vähimmäisosakepääoman.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiö vastaisi oikeudenkäyntikuluista, mikäli tuomioistuim

määrää sen selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi taikka milloin tuomioistuim muutoin katsoo kulujen korvaamisen kohtuulliseksi. Sääntelyn lähtökohdat on omaksuttu voimassa olevan lain 13 luvun 5 §:n 4 momentista, mutta säännös koskisi oikeudenkäyntikuluja, ei pelkästään tiedoksiantoja kuulutuskuja sekä toimitusmaksuja. Tällaisten kulujen voidaan yleensä katsoa sisältyvän oikeudenkäyntikuluihin. Yhtiön vastapuolen mahdollinen vastuu oikeudenkäyntikuluista määräytyisi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 2 §:n mukaan. Säännöksen mukaan asianosainen voidaan erityisestä syystä velvoittaa suorittamaan vastapuolen kulut kokonaan tai osittain.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa yhtäältä selvitystilaan määräämisestä ja selvitysmiesten valinnasta ja toisaalta rekisteristä poistamisesta rekisteriviranomaiselle rekisteröimistä varten. Rekisteristä poistamisen oikeusvaikutukset alkavat rekisterimerkinnän tekemisestä. Selvitysmiehiä koskevasta ilmoituksesta on käytävä ilmi kaupparekisterilain edellyttämät selvitysmiesten henkilötiedot. Kaupparekisterilaista ja osakeyhtiölaista voidaan johtaa rekisteriviranomaisen velvollisuus tehdä rekisterimerkintä silloin, kun se on itse määrännyt yhtiön selvitystilaan. Yhtiön velvollisuus ilmoittaa selvitysmies rekisteröitäväksi johtuu kaupparekisterilaista.

4 b §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös vireillepano-oikeudesta. Säännös koskisi vireillepanoa sekä tuomioistuimeks että rekisteriviranomaisessa. Säännös ei koskisi tämän luvun 2 ja 3 §:ssä tarkoitettuja tilanteita. Mainituissa pykälissä on näitä tilanteita varten omat vireille saattamista koskevat säännökset. Säännöksen lähtökohtana on, että vireillepano-oikeus on sillä, jolla on asiassa riittävä oikeudellinen intressi. Yleensä tällaisen intressin katsotaan olevan sillä, joka näin väittää. Säännöksessä luetellaan niitä tahoja, joilla yleensä on sellainen intressi.

Säännöksessä todetaan rekisteriviranomaisen oikeus panna asia vireille. Rekisteriviranomainen voi toimia vireille panijana sekä niissä asioissa, joissa se itse määrää yhtiön selvitystilaan että niissä asioissa, joissa tuomioistuim määrää yhtiön selvitystilaan. Rekisteriviranomaisen osalta vireillepano tarkoittaa joko viranomaisen itsensä käynnistämiä toimia tai jonkun ulkopuolisen viran-

omaiselle tekemän ilmoituksen perusteella käynnistettäviä toimia. Rekisteriviranomaisella ei kuitenkaan olisi poikkeuksetonta velvollisuutta ryhtyä asioissa toimiin, vaan viranomaisen voisi käyttää asiassa harkintaansa. Tuomioistuimissa käsiteltävissä selvitystilaa tai poistamista koskevissa asioissa viranomaisella ei juuri koskaan olisi tällaista velvollisuutta. Tuomioistuimilla ei edelleenkään olisi itsenäistä aloiteoikeutta selvitystilaan asettamisessa.

Voimassa olevassa laissa säädetään, että vireillepano-oikeus on muun muassa sillä, jonka oikeus saattaa riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus tai toimitusjohtaja. Pykälässä ehdotetaan viitattavaksi yleisemmin rekisteröintivelvollisuuden noudattamiseen. Rekisteröintivelvollisuuden noudattamisella tarkoitetaan toimikelpoisen hallituksen tai toimitusjohtajan rekisteröintiä, mutta myös esimerkiksi sitä, että yhtiö on asianmukaisesti rekisteröinyt tilinpäätöksensä tai että sillä on lain vähimmäisvaatimukset täyttävä osakepääoma.

5 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi tiedoksiantomenettelystä yhtiölle, osakkaille ja velkojille. Säännös koskee vain tuomioistuimen tai viranomaisen aloittamaa menettelyä. Menettelyä ei noudateta yhtiökokouksen tehdessä päätöksen yhtiön asettamisesta selvitystilaan.

Pykälän 1 momentti koski rekisteriviranomaisen ratkaistavia asioita. Viranomaisen on 4 §:n 1—5 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa kehotettava yhtiötä määräpäivään mennessä korjaamaan rekisteriin merkityissä tiedoissa olevat puutteet. Viranomaisen asettaessa määräpäivää sen on otettava huomioon, että ainakin 4 §:n 1, 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa yhtiö saattaa joutua kutsumaan koolle yhtiökokouksen voidakseen korjata rekisteröinnissä olevan puutteen. Kehotus voidaan toimittaa yhtiölle vaamuotoisesti.

Mikäli kehotusta ei noudateta, rekisteriviranomaisen on lähetettävä yhtiölle kirjallinen kehotus. Saantitodistusta tai vastaavaa ei edellytetä käytettäväksi. Kirjallisesta kehotuksesta on käytävä ilmi, että yhtiö voidaan määrätä selvitystilaan tai poistaa rekisteristä, jos kehotusta ei noudateta. Tämä jälkimmäinen kehotus on myös julkaistava virallisessa lehdessä aikaisintaan neljä kuukautta ja viimeistään kaksi kuukautta ennen määräpäivää.

Rekisteriviranomaisen tulisi, hyvän hallin-

non ja hallintomenettelylain periaatteita noudattaen, pyrkiä myös muulla tavoin tiedottamaan selvitystilaan asettamisesta ja rekisteristä poistamisesta. Tämä on tarpeen varsinkin silloin, kun toimet kohdistuvat merkittävään määrään yhtiöitä. Rekisteriviranomaisen tulisi tarvittaessa selvittää yhtiön yhteystietoja myös verohallinnon tietokannoista.

Julkaistavassa kehotuksessa on kehotettava osakkeenomistajia tai velkojia tekemään mahdolliset huomautukset kirjallisesti rekisteriviranomaiselle määräpäivään mennessä. Osakkeenomistajien ja velkojien mahdollisuus tehdä huomautuksia vastaa voimassa olevaa oikeustilaa. Huomautukset voivat koskea esimerkiksi sitä, että hallitukseen on yhtiökokouksessa valittu riittävä määrä jäseniä, mutta yhtiön edustajat ovat laiminlyöneet asianmukaisen ilmoituksen tekemisen. Tällaisen huomautuksen saatuaan rekisteriviranomainen voi esimerkiksi lykätä menettelyn jatkamista antaakseen yhtiölle mahdollisuuden ilmoituksen tekemiseen. Huomautusten tekemisen lisäksi osakkeenomistajilla ja velkojilla on mahdollisuus ottaa vastatakseen selvitysmenettelyn kuluista.

Momenttiin on selvyuden vuoksi otettu maininta siitä, että viranomaisen voi ratkaista asian, vaikka yhtiön ei voitaisi näyttää vastaanottaneen kehotusta.

Jos yhtiön konkurssi on rauennut varojen puutteeseen, yhtiö yleensä poistettaisiin rekisteristä ilman tiedoksianto- tai kuulutusmenettelyä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tuomioistuimessa noudatettavasta menettelystä. Koska 4 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa ehdotetaan noudatettavaksi taivanaista riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyä, ei erityisiä yhtiölle tehtävää tiedoksiantoa koskevia säännöksiä tarvita.

Tuomioistuimen arvioitavaksi jäisi, anneaanko selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista koskevasta kuulutus osakkeenomistajille ja velkojille. Kuulutus on tarpeen erityisesti silloin, kun on epäiltävissä, etteivät yhtiön osakkeenomistajat ole tietoisia selvitystilauhasta tai että velkojien oikeudet vaarantuvat. Velkoja tai osakkeenomistaja voi olla halukas ottamaan vastatakseen selvitystilasta kustannuksista tilanteesta, jossa yhtiö muutoin poistettaisiin rekisteristä. Tämän mahdollistamiseksi kuulutus olisi mainitussa tilanteessa yleensä tehtävä. Tuomioistuimen harkintaan jäisi myös, missä vaiheessa menettelyä kuulutus toimitte-

taan: tämä voisi tapahtua esimerkiksi vasta haasteeseen vastaamisen jälkeen, jolloin tuomioistuimella olisi parempi käsitys muiden osapuolten kuulemisen tarpeesta. Jos kantajan vaatimus on selvästi perusteeton, asia voidaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun säännösten perusteella ratkaista ennen pääkäsittelyä. Tällaisessa tapauksessa ei olisi tarvetta kuulutuksen toimittamiseen. Kuulutuksen toimittaminen saattaa haitata yhtiön toimintaa silloin, kun tuomioistuinmenettely on pantu vireille epäasiallisessa tarkoituksessa. Mikäli tällainen tarkoitus on ilmeinen, ei kuulutusta yleensä tulisi toimittaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin osakkeenomistajille ja velkojille tehdyn kehotuksen rekisteröimisestä. Rekisteriviranomainen tekisi rekisterimerkinnän viran puolesta. Tuomioistuin ilmoittaisi, jos se on antanut 2 momentissa tarkoitetun kehotuksen, asian rekisteriviranomaiselle rekisteröimistä varten.

5 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rekisteriviranomaisen ja tuomioistuimen velvollisuudesta määrätä yhtiö selvitystilaan, jollei ennen asian ratkaisemista ole näytetty, ettei siihen enää ole perustetta. Säännöksestä käy ilmi se voimassa olevassa oikeudessa omaksuttu kanta, jonka mukaan yhtiöllä on mahdollisuus korjata esimerkiksi rekisterimerkinnässä oleva puute aina asian ratkaisemiseen asti.

5 b §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi rekisteriviranomaisen ja tuomioistuimen velvollisuudesta päättää poistaa yhtiö rekisteristä siinä tapauksessa, etteivät yhtiön varat riitä selvitysmenettelyn käynnistämiseen, eikä kukaan ota vastatakseen kuluista. Yhtiö on poistettava rekisteristä myös silloin kun yhtiön varojen määrästä ei saada tietoa. Tällöin kysymys on tyypillisesti yhtiöstä, jota ei voida tavoittaa. Rekisteriviranomainen ja tuomioistuin voivat yleensä havaita varojen riittävyyden siitä, onko tarjolla tehtävään suostuvia selvitysmiehiä. Jos tällaisia ei ole löydettävissä, on pääteltävissä, etteivät varat riitä kustannusten kattamiseen.

Jos joku muu taho kuin yhtiö, tavallisesti velkoja, on halukas vastaamaan selvittämisen aiheuttamista kustannuksista, yhtiö määrättäisiin selvitystilaan varojen vähyydestä huolimatta. Tältä osin noudatettaisiin mahdollisuuksien mukaan niitä periaatteita, jotka ovat muotoutuneet konkurssimenettelyssä silloin kun velkoja tai velkojat ottavat vastatakseen menettelyn kustannuksista. Sitoumus

vastattavaksi ottamisesta tulisi tämän mukaisesti antaa rekisteriviranomaiselle ennen päätöksentekoa. Konkurssimenettelyä vastaavasti on katsottava, että sitoumuksen on oltava ehdoton: se ei esimerkiksi saa olla sidoksissa esitetyn selvitysmiehen valitsemiseen. Tuomioistuimella tai rekisteriviranomaisella ei luonnollisesti ole mitään estettä nimetä juuri kuluista vastaavan tahon toivomaa henkilöä selvitysmieheksi. Sitoumuksen on konkurssimenettelyssä katsottu olevan määrältään ehdoton, eli sen täytyy kattaa kaikki aiheutuvat kulut. Konkurssin osalta on katsottu, että tuomioistuin jättää huomiotta ilmoituksen kulujen vastattavaksi ottamisesta, jos ilmoittaja on todettu varattomaksi. Samaa periaatetta voidaan noudattaa selvitysmenettelyssäkin.

Rekisteristä poistetun yhtiön oikeusasemaa ehdotetaan säänneltäväksi tarkemmin 18 b §:ssä.

6 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan selvitysmiesten valintaa koskevan säännöksen osalta täsmennettäväksi siten, että siinä otetaan huomioon rekisteriviranomaisen mahdollisuus määrätä yhtiö selvitystilaan. Momenttiin ehdotetaan lisäksi siirrettäväksi voimassa olevan 2 momentin säännös, jonka mukaan selvitysmiehiin sovelletaan yleisesti ottaen mitä hallituksesta ja hallituksen jäsenistä säädetään.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset tilanteesta, jossa selvitystilassa olevalla yhtiöllä ei ole asianmukaisia selvitysmiehiä. Tällaisessa tilanteessa rekisteriviranomainen määrääisi selvitysmiehet. Rekisteriviranomaisen toimivalta koskisi myös niitä tilanteita, joissa tuomioistuin on alunperin määrännyt yhtiön selvitystilaan. Hakemuksen voisi tehdä kuka tahansa, jonka oikeus voisi riippua siitä, että yhtiöllä on edustaja. Säännöksessä lähinnä todettaisiin hakemuksen tekemiseen oikeutettujen piirin laajuus, eikä rekisteriviranomaisen yleensä tarvitsisi selvittää sitä, onko hakijalla tällainen intressi asiassa. Rekisteriviranomainen voisi määrätä selvitysmiehiä myös omasta aloitteestaan, koska viranomaisella voidaan katsoa olevan intressi siihen, että yhtiöllä on asianmukaiset selvitysmiehet. Momentissa säädettäisiin lisäksi rekisteriviranomaisen mahdollisuudesta määrätä yhtiö poistettavaksi rekisteristä, jos selvitysmiehiä määrättäessä käy ilmi, ettei yhtiöllä ole varoja selvityskulujen maksamiseen eikä kukaan ota vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista.

7 a §. Pykälään ehdotetaan muuttamattomana siirrettäväksi tilintarkastajan asemaa koskeva 6 §:n 3 momentin säännös.

8 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin poikkeus velvollisuuteen laatia ja vahvistaa tilinpäätös välittömästi yhtiön selvitystilaan asettamisen jälkeen.

Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että samalla kun yhtiökokous päättää yhtiön asettamisesta selvitystilaan, se voi myös päättää, ettei 1 momentissa tarkoitettua tilinpäätöstä laadita. Tällainen päätös voidaan tehdä myös selvitystilaan asettamista koskevan yhtiökokouksen jälkeen. Tarve tilinpäätöksen laatimiseen liittyy lähinnä yhtiön varojen ja velkojen selvittämiseen sekä aikaisemman johdon toimien arvioimiseen. Tilinpäätös voi olla tarpeeton varsinkin pienissä yhtiöissä, joissa päätös selvitystilaan asettamisesta tehdään samassa yhtiökokouksessa, jossa tilinpäätös edelliseltä tilikaudelta vahvistetaan. Tällöin ei tavallisesti ole mitään epäselvyyttä yhtiön taloudellisesta asemasta ja sen kehittymisestä tilinpäätöksen kattama ajanjakson jälkeisenä aikana. Pienissä yhtiöissä, joissa osakkaat toimivat yhtiön johdossa, ei vastuuskysymyksilläkään ole merkitystä. Tilinpäätöksen tarpeellisuus on kyseenalainen erityisesti silloin, kun yhtiö ei ole edellisen tilikauden päättymisen jälkeen lainkaan harjoittanut liiketoimintaa.

Momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan selvitysmies voisi yhtiökokouksen päätöksestä huolimatta velvoittaa hallituksen ja toimitusjohtajan laatimaan tilinpäätöksen. Yhtiön varojen ja velkojen selvittäminen saattaa edellyttää tilinpäätöksen laatimista siltä selvitystilan alkamista edeltäneeltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä oltu laadittu. Vaatimus tilinpäätöksen laatimisesta olisi tehtävä välittömästi selvitysmenettelyn alettua, koska hallituksen ja toimitusjohtajan tehtävät loppuvat selvitysmenettelyn alkaessa. Myös hallituksen ja toimitusjohtajan mahdollisuus laatia asianmukainen tilinpäätös heikkenee ajan kuluessa. Selvitysmiehen vaatimukseen perustuvan tilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden laiminlyönti vastaa seuraamuksiltaan suoraan 1 momentista johtuvan veloitteen laiminlyöntiä.

9 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että selvitysmiesten on tehtävä rekisteri-ilmoitus selvitystilaan asettamisesta vain silloin, kun päätöksen selvitystilaan asettami-

sesta on tehnyt yhtiökokous. Ehdotetun 4 a §:n mukaan tuomioistuimen on viran puolesta tehtävä ilmoitus selvitystilaan määrittämisestä ja selvitysmiehistä rekisteriviranomaiselle. Rekisteriviranomaisen määrätessä yhtiön selvitystilaan viranomaisen tekee merkinnän oma-aloitteisesti.

Säännökset julkisesta haasteesta ehdotetaan siirrettäväksi 9 a §:ään.

9 a §. Pykälässä säädettäisiin julkisen haasteen hakemista yhtiön velkojille. Julkiseen haasteeseen sovellettaisiin, mitä määräajasta velkomisasiossa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetussa asetuksessa säädetään. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuitenkin poikkeuksia toimivaltaisen viranomaisen, määräaikojen ja tunnetuille velkojille toimitettavien ilmoitusten lähettäjän osalta. Kuulutuksen ja velkojille toimitettavan ilmoituksen sisältö sekä oikeusvaikutukset määräytyisivät edellä mainitun niin sanotun vanhentumisasetuksen mukaan.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että haasteen antaisi tuomioistuimen sijasta rekisteriviranomainen, eli Patentti- ja rekisterihallitus, ja saatava tulisi ilmoittaa kirjallisesti rekisteriviranomaiselle. Koska menettely olisi kirjallista, ehdotetaan asetuksessa käytettävän sanan paikalletulopäivä sijasta käytettäväksi sanaa määräpäivä. Mitä muualla, esimerkiksi mainitussa asetuksessa tai tämän luvun 12 §:ssä, olisi säädetty paikalletulopäivästä, sovellettaisiin määräpäivään. Julkiseen haasteeseen liittyvä kuulutus tulisi julkaista virallisessa lehdessä vain kerran, kuukausi ennen rekisteriviranomaisen asettamaa määräpäivää. Rekisteriviranomaisen olisi viipymättä määräpäivän jälkeen ilmoitettava selvitysmiehille viranomaiselle ilmoittautuneista velkojista.

Momentissa säädettäisiin selvitysmiehille velvollisuudeksi toimittaa tieto haasteesta yhtiön tunnetuille velkojille. Tieto tulisi toimittaa vähintään kolme viikkoa ennen määräpäivää. Edelleen säädettäisiin, että rekisteriviranomainen tekee viran puolesta rekisterimerkinnän haasteen antamisesta.

12 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maininta selvitysmiehen oikeudesta antaa osakkeenomistajalle ennakkoa tämän jako-osuudesta. Ennakon antamisen edellytyksenä on, että selvitysmies saa annettua ennakkoa vastaavan turvaavan vakuuden. Vakuuden määrä ei olisi yhteydessä yhtiön velkojen määrään vaan saatuaan ennakkoon. Ennako voitaisiin antaa myös

ennen määräpäivää. Ennakkoa annettaisiin tyypillisesti tilanteissa, jossa osakkeenomistajia on vain yksi. Jos usean osakkaan yhtiössä annettaisiin ennakkoa, olisi luonnollisesti noudatettava yhdenvertaisuusperiaatetta.

15 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi edellä jaksossa 1.2 esitetyillä perusteilla.

16 §. Uudessa 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rekisteristä poistettu yhtiö asetettaisiin selvitystilaan, mikäli tarvetta selvitystoimiin olisi. Selvitystoimien tarve perustuisi tyypillisesti siihen, että yhtiölle ilmaantuu uusia varoja, jotka mahdollistavat selvitysmenettelyn. Myös yhtiön osakkeenomistajilla voi joissakin tilanteissa olla tarve saattaa yhtiö selvitystilaan esimerkiksi siksi, että selvitystilassa yhtiökokous jatkaa toimintaansa. Säännös on sisällöltään samantapainen kuin voimassa oleva 18 §:n 2 momentti. Selvitysmenettely toteutettaisiin tällaisessa tapauksessa täysimääräisenä. Ehdotetun säännöksen mukaan rekisteriviranomainen tekee ratkaisun selvitystilaan asettamisesta. Tämä koskisi niitäkin tapauksia, joissa yhtiö on alunperin poistettu rekisteristä tuomioistuimen toimesta. Rekisteriviranomaisen harkintavalta näissä tilanteissa rajoittuisi yleensä siihen, onko yhtiössä varoja selvitysmenettelyn loppuun saattamiseen.

Uudessa 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei pykälän 1 momentissa tarkoitettua jatkoselvitystä eikä 2 momentissa tarkoitettua selvitysmenettelyä aloiteta, mikäli yhtiöllä ei ole riittävästi varoja selvitysmenettelyn loppuun saattamiseen eikä kukaan ota vastataakseen kuluista.

Jäljempänä 19 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi menettelystä silloin kun yhtiölle ilmaantuu varoja päättyneen konkurssin jälkeen.

18 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, kuka edustaa rekisteristä poistettua yhtiötä niissä harvinaisissa tilanteissa, joissa osakkaat katsovat tällaista edustajaa tarvittavan. Pykälän säännökset eivät velvoittaisi siinä tarkoitettua edustajan valintaan. Edustajan tarve on varsin rajoitettu sen vuoksi, että rekisteristä poistettu yhtiö voi 18 b §:ään ehdotettujen säännösten takia tehdä oikeustoimia vain harvoissa tilanteissa. Edustaja voitaisiin valita lähinnä maksamaan yhtiön tunnettua velkoja. Erityisen edustajan nimeäminen saattaa olla tarkoituksenmukaista myös silloin kun yhtiöllä on sellaista omaisuutta, joka edellyttää toimenpiteitä sen ar-

von säilyttämiseksi.

Pykälässä tarkoitettua edustajasta olisi soveltuvin osin voimassa, mitä selvitysmiestä on säädetty. Näiden osalta puolestaan noudatetaan, mitä hallituksen jäsenistä säädetään. Jos edustajia olisi vain yksi, tällä olisi oikeus toimia yhtiön puolesta yksin. Jos yhtiössä jostakin syystä haluttaisiin valita useita edustajia, näiden päätöksentekoon noudatettaisiin hallituksen päätöksentekoa koskevia periaatteita vastaavalla tavalla kuin usean selvitysmiehen yhtiössäkin. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu selvitysmiesten kelpoisuuden toimia yhtiön puolesta olevan rajoitetumpi kuin hallituksen jäsenten. Tässä pykälässä tarkoitettua edustajan kelpoisuus toimia yhtiön puolesta olisi 18 b §:ssä säädetyn takia selvitysmiesten kelpoisuutta olennaisesti rajoitetumpi.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että edustaja valittaisiin osakkeenomistajien kokouksessa. Tähän kokoukseen sovellettaisiin soveltuvin osin, mitä yhtiökokouksesta on säädetty. Osakkeenomistajien kokous vastaisi sitä osakkeenomistajien kokousta, josta säädetään sulautumista koskevassa 14 luvun 17 §:ssä.

Jos yhtiöllä ei olisi tässä tarkoitettua edustajaa, sovellettaisiin 2 momentin mukaan haasteiden ja muiden tiedoksiantojen yhtiölle toimittamiseen oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:n säännöksiä.

18 b §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset rekisteristä poistetun yhtiön ja puretun yhtiön oikeudellisesta asemasta. Kysymys ei tällöin varsinaisesti enää olisi yhtiöstä, vaan jonkinlaisesta yhteenliittymästä, jonka oikeudellinen toimikelpoisuus on rajoitettu. Rekisteristä poistetulla yhtiöllä ja puretulla yhtiöllä voi kuitenkin olla varallisuutta. Rekisteristä poistetulla yhtiöllä voi myös olla velkaa. Puretulla yhtiöllä voinee olla velkaa vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa. Rekisteristä poistaminen merkitsisi myös rekisteröintiin perustuvan toimimissuojan menettämistä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että rekisteristä poistettu tai selvitysmenettelyn jälkeen purettu yhtiö ei voi hankkia oikeuksia tai tehdä sitoumuksia. Tällaisen yhtiön puolesta toimivat henkilöt vastaavat yhtiön puolesta tehdyistä velvoitteista yhdessä näistä toimista päättäneiden kanssa. Säännökset vastaavat näiltä osin 2 luvun 14 §:n säännöksiä rekisteröimättömän yhtiön oikeustoimikelpoisuudesta ja sellaisen yhtiön

puolesta toimimisesta. Muuten rekisteristä poistettu ja purettu yhtiö poikkeavat perustettavasta yhtiöstä. Rekisteristä poistaminen ei esimerkiksi vaikuta yhtiön omaisuuden omistukseen, kun taas perustamisvaiheessa yhtiön lukuun hankittu omaisuus siirtyy yhtiölle vasta rekisteröinnillä. Yhtiön voidaan katsoa säilyttävän oikeushenkilöllisyyden poistosta huolimatta.

Momentin mukaan yhtiön edustajat voisivat kuitenkin ryhtyä toimenpiteisiin selvitystoimien aloittamiseksi ja yhtiön asettamiseksi konkurssiin. Rekisteristä poistetun yhtiön edustajat voisivat lisäksi 2 momentin nojalla maksaa yhtiön tunnettuja velkoja ja ryhtyä toimiin yhtiön omaisuuden arvon säilyttämiseksi. Näistä toimista edustaja ei olisi henkilökohtaisesti vastuussa. Jos kysymys on rekisteristä poistetusta yhtiöstä, yhtiön edustajina pidettäisiin 18 §:n nojalla valittuja edustajia. Jos on kysymys purettavasta yhtiöstä, yhtiön edustajana pidettäisiin selvitysmiestä. Säännöksellä ei pyritä rajoittamaan muiden henkilöiden mahdollisuuksia saada selvitystoimet aloitettua 16 §:n nojalla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös, että rekisteristä poistetun tai purettun yhtiön sopimuskumppani voisi vetäytyä sopimuksesta, jos tämä ei tiennyt yhtiön olevan poistettu rekisteristä tai purettu. Sopimuskumppanilla on velvollisuus toimia verrattain nopeasti tämän tiedon saatuaan. Säännös on periaatteiltaan yhdenmukainen 2 luvun 14 §:n 3 momentin säännösten kanssa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä toimista, joihin rekisteristä poistetun yhtiön edustaja voi ryhtyä yhtiön puolesta. Momentin mukaan edustaja voisi maksaa yhtiön velan. Jos yhtiöllä ei olisi edustajaa, velkoja voisi päästä oikeuksiinsa ulosoton tai konkurssin kautta tai ottamalla vastatakseen selvitysmenettelyn kustannukset. Yhtiön edustaja voisi myös ryhtyä toimiin, jotka ovat välttämättömiä yhtiön omaisuuden säilyttämiseksi. Säännöstä on tulkittava varsin suppeasti, koska pääsääntö on, ettei rekisteristä poistetulla yhtiöllä ole oikeudellista toimikelpoisuutta. Momentissa säädettäisiin edelleen selvyyden vuoksi, että yrityskiinnityksen osalta noudatettaisiin yrityskiinnityslain (634/1984) säännöksiä. Ehdotettujen 4 ja 4 a §:n nojalla tapahtuva rekisteristä poistaminen poikkeaa yrityskiinnityksen poistamisen osalta kaupparekisterilain 24 §:ssä tarkoitettua passiivisuuteen perustuvasta rekisteristä poistamisesta. Ensiksi mainitusta eh-

dotetaan otettavaksi erityissäännös yrityskiinnityslain 27 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei rekisteristä poistetun yhtiön varoja voida ilman selvitysmenettelyä jakaa osakkeenomistajille. Momentissa säädettäisiin tästä kuitenkin poikkeus, jonka mukaan yhtiön varat voidaan viiden vuoden kuluttua rekisteristä poistamisesta jakaa osakkeenomistajille, jos yhtiöllä ei tuolloin ole tunnettuja velkoja ja jos varat eivät ylitä 8000 euroa. Säännöksen sanamuoto vastaa 12 §:n 2 momentin sanamuotoa. Osakkeenomistajille on jaettava varoja sen mukaan kuin he ovat niitä lain ja yhtiöjärjestyksen nojalla oikeutettuja saamaan. Jos myöhemmin kävisikin ilmi, että yhtiöllä on ollut velkoja, vastaavat osakkeenomistajat saamallaan jako-osuudella tällaisen velan maksamisesta. Jaolla ei ole preklusiovaikutusta.

19 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti. Momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa yhtiölle tulee varoja konkurssin päättymisen jälkeen. Konkurssi päättyy tavallisesti joko lopputilitykseen tai siihen, että konkurssi raukeaa varojen puutteen. Säännöstä sovellettaisiin vain ensiksi mainitussa tilanteessa, koska jälkimmäisessä tilanteessa yhtiö poistetaan rekisteristä ja uusien varojen ilmaantua yhtiössä on 16 §:n 2 momentin nojalla aloitettava selvitystoimet. Yhtiötä tarkastellaan tällöin rekisteristä poistettuna yhtiönä.

Jos uusia varoja ilmenee, konkurssimenettelyä jatketaan. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että entinen pesänhallinto on tällaisessa tapauksessa oikeutettu ja velvollinen jatkamaan toimintaansa ja että tuomioistuin voi tarvittaessa nimetä uusia toimitsijamiehiä (konkurssisäännön 51 §). Jos yhtiölle jää kaikkien saatavien suorittamisen jälkeenkin varoja, ehdotetaan menettäväksi kuten 3 momentissa säädetään. Momentin menettelyohjeet soveltuvat tilanteeseen, vaikka momentti varsinaisesti koskee tilannetta, jossa uusia varoja ilmaantuu ennen lopputilityksen laatimista. Tällaisessa tilanteessa yhtiön hallituksen tulisi siten kutsua yhtiökokous koolle päättämään, jatketaanko yhtiön toimintaa vai asetetaanko yhtiö selvitystilaan. Jos yhtiö oli konkurssiin asetettaessa selvitystilassa, olisi menettävä 16 §:n mukaisesti. Viimeksi mainitusta pykälästä tulisi ensisijassa sovellettavaksi 1 momentti, mutta myös 3 momentin varojen vähyyttä koskeva säännös tulisi sovellettavaksi.

Voimaantulo

Lakiin ehdotetaan otettavaksi voimaantulosäännös, jonka mukaan lain voimaan tullessa kaupparekisteriin merkitty yhtiö, jonka konkurssi on rauennut varojen puutteeseen, voidaan poistaa rekisteristä yhtiön pyynnöstä. Poistamisen edellytyksenä on, että yhtiö ei harjoita liiketoimintaa, yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista. Säännös vastaisi rekisteriviranomaisen nykyistä käytäntöä. Toimimattomat yhtiöt, joiden osalta konkurssi on rauennut, poistuvat rekisteristä tilinpäätösten toimittamattomuuden takia.

1.2. Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta

1 §. Lain 1 §:ään ehdotetaan otettavaksi uusi 4 momentti. Momentin mukaan konkurssiasiamies voisi erityisesti syystä päättää, että valtio vastaa osakeyhtiön selvitysmenettelyn kustannuksista. Menettely tulisi käytettäväksi tilanteessa, jossa yhtiöllä ei ole riittävästi varoja selvitysmenettelyn loppuunsaattamiseksi tai varojen määrästä ei saada tietoa. Erityinen syy ottaa vastatakseen kustannuksista olisi vakava epäily tai tieto siitä, että yhtiössä on menetelty lainvastaisesti. Konkurssiasiamiehen kannalta merkityksellinen lainvastaisuus voisi liittyä esimerkiksi sellaiseen menettelyyn, jonka seurauksena yrityksen johtoon kuuluva voitaisiin määrätä liiketoimintakieltoon. Erityinen syy voisi liittyä myös esimerkiksi yhtiön tavallisten velkojien ja veroviranomaisten etujen vastaiseen laittomaan varojenjakoon.

Jos valtio on ottanut vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista, konkurssiasiamies voisi päättää, että yhtiön toiminnasta laaditaan konkurssisäännön (31/1868) 50 b §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä vastaava selvitys. Konkurssiasiamies määräisi tarkemmin selvityksen sisällöstä. Selvityksessä kiinnitettäisiin huomiota ainakin yhtiön kirjanpidon hoitamiseen, siihen, onko yhtiön toiminnassa käytetty välikäsiä, liiketoiminta

kieltoon määräämisen edellytyksiin sekä tarpeeseen tarkastaa velallisen toimintaa ja tilejä.

1.3. Yrityskiinnityslaki

27 §. *Yrityskiinnityksen poistaminen rekisteristä.* Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan rekisteriviranomainen voi poistaa yrityskiinnitystä koskevat rekisterimerkinnot kymmenen vuoden kuluttua osakeyhtiölain 13 luvun 5 b §:ssä tarkoitettusta yhtiön rekisteristä poistamisesta. Yhtiön rekisteristä poistaminen ei siten 1 momentissa tarkoitettulla tavalla välittömästi johtaisi yrityskiinnityksen poistamiseen. Ehdotettu säännös merkitsisi sitä, että yrityskiinnityksen rekisteristä poistamisessa noudatettavat määräajat vastaisivat sekä kaupparekisterilain 24 §:ssä että osakeyhtiölain 13 luvun 5 b:ssä tarkoitetuissa tilanteissa käytännössä toisiaan.

1.4 Asunto-osakeyhtiölaki

3 §. *Osakeyhtiölain soveltaminen.* Pykälän 1 momentin 7 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi osakeyhtiölain 13 lukuun ehdotettuja muutoksia vastaavat muutokset. Kohdassa säädettäisiin, ettei osakeyhtiölain 13 luvun 1 a pykälän 1 momenttia, jossa säädetään selvitystilapäätöksen päätöksentekojärjestyksestä yhtiökokouksessa, sovellettaisi asunto-osakeyhtiöissä. Asunto-osakeyhtiölain 45 §:ssä säädetään selvitystilaan asettamisen määränemmistöä. Kohtaan lisättäisiin selvyuden vuoksi maininta siitä, ettei yrityssaneerausmenettelyyn liittyvää osakeyhtiölain 13 luvun 18 a §:ää sovelleta asunto-osakeyhtiöissä. Tämä johtuu siitä, ettei asunto-osakeyhtiö voi olla yrityssaneerauksen kohteena.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on ne hyväksynyt.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

osakeyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun osakeyhtiölain (734/1978) 13 luvun 15 §, sellaisena kuin se on laissa 145/1997,

muutetaan 2 luvun 2 §:n 2 momentin 4 kohta, 3 §:n 1 momentin 4 kohta, 8 luvun 1 §:n 3 momentti, 13 luvun otsikko ja 1 §:n edellä oleva väliotsikko, 1, 4—6 ja 9 § sekä 12 §:n 1 momentti ja 18 §,

sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 1 §:n 3 momentti ja 13 luvun otsikko laissa 48/1993, 1 § mainitussa laissa 145/1997, 13 luvun 4 § osaksi viimeksi mainitussa laissa sekä 5 § osaksi laissa 687/1983, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 2 a § ja 9 lukuun uusi 1 a §, 13 lukuun uusi 1 a, 4 a, 4 b, 5 a, 5 b ja 7 a §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 145/1997, uusi 3 momentti, lukuun uusi 9 a §, 16 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lukuun uusi 18 b § ja 19 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

2 luku

Osakeyhtiön perustaminen

2 §

Perustamiskirjan tulee sisältää ehdotus yhtiöjärjestykseksi, minkä lisäksi siinä on mainittava:

4) milloin ja miten perustamiskokous kutsutaan koolle, jolle sitä 7 §:n 2 momentin mukaisesti pidetä ilman kutsua tai jollei yhtiötä 2 a §:n mukaisesti perusteta perustamiskokousta pitämättä; sekä

2 a §

Yhtiö voidaan perustaa perustamiskokousta pitämättä, jos perustajat merkitsevät yhtiön kaikki osakkeet. Tällöin perustamiskirjassa on 2 §:ssä tarkoitettujen seikkojen lisäksi mainittava, ettei erillistä perustamiskokousta pidetä, sekä mainittava yhtiöjärjestyksen mukaisesti valittujen henkilöiden nimet.

3 §

Yhtiöjärjestyksessä on mainittava:

4) osakepääoma taikka, milloin sitä voidaan yhtiöjärjestyksestä muuttamatta alentaa tai korottaa, vähimmäispääoma ja enimmäispääoma;

8 luku

Yhtiön johto

1 §

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallituksen jäsenen toimikausi on määräaikainen tai toistaiseksi jatkuva. Toimikausi päättyy uuden jäsenen valinnasta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä tai uutta jäsentä valittaessa toisin päätetä.

9 luku

Yhtiökokous

1 a §

Sen estämättä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, osakkeenomistajat voivat yhtiökokousta pitämättä yksimielisinä päättää yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Päätös on tehtävä kirjallisesti ja se on päivättävä ja allekirjoitettava. Jos yhtiössä on useampia kuin yksi osakkeenomistaja, on vähintään kahden heistä allekirjoitettava päätös. Kirjalliseen päätökseen sovelletaan muutoin, mitä yhtiökokouksen pöytäkirjasta säädetään.

13 luku

Selvitystila, purkaminen, rekisteristä poistaminen ja saneeraus*Selvitystilaan asettaminen ja rekisteristä poistaminen*

1 §

Yhtiökokous päättää yhtiön asettamisesta selvitystilaan. Rekisteriviranomainen ja tuomioistuin voivat määrätä yhtiön selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä jäljempänä 4 ja 4 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

1 a §

Jos yhtiö on asetettava selvitystilaan tämän lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla, päätös on tehtävä 9 luvun 13 §:n mukaisesti (*pakkoselvitystila*). Muussa tapauksessa päätös yhtiön asettamisesta selvitystilaan on tehtävä 9 luvun 14 §:n mukaisesti. Jos yhtiössä on erilaisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, päätökseen vaaditaan lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista (*vapaaehtoinen selvitystila*).

Selvitystila alkaa kun sitä koskeva päätös on tehty, jollei yhtiökokous määrää jotakin myöhempää päivää selvitystilan alkamispäiväksi. Pakkoselvitystila alkaa kuitenkin välittömästi, kun sitä koskeva päätös on tehty.

Kutsussa selvitystilaan asettamista käsittelevään yhtiökokoukseen on mainittava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö. Ehdotus liitteineen on pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viipymättä

lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa. Vapaaehtoisessa selvitystilassa kokouskutsu on toimitettava viimeistään kuukausi ennen yhtiökokousta tai 9 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pitempää aikaa.

4 §

Rekisteriviranomainen määrää osakeyhtiön selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi, jos:

1) yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta;

2) yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä tässä laissa tai yhtiöjärjestyksessä edellytettyä toimitusjohtajaa;

3) yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 6 §:ssä tarkoitettua edustajaa;

4) yhtiö ei ole rekisteriviranomaisen kehoituksesta huolimatta ilmoittanut 11 luvun 14 §:n mukaisesti tilinpäätöksiä kirjotettaviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä;

5) yhtiön osakepääoma on pienempi kuin 1 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetty vähimmäisosakepääoma; tai

6) yhtiö on asetettu konkurssiin, joka on rauennut varojen puutteeseen.

4 a §

Tuomioistuin määrää osakeyhtiön yhtiötä vastaan ajettavasta kanteesta selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi, jos:

1) on kysymys edellä 3 §:ssä tarkoitettusta osakkeenomistajan vaikutusvallan väärinkäytöstä;

2) yhtiö on yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla asetettava selvitystilaan, mutta yhtiökokous ei ole tehnyt tällaista päätöstä;

3) yhtiö on 2 §:ssä tarkoitettulla tavalla oman pääoman vähentymisen takia asetettava selvitystilaan, mutta yhtiökokous ei tee tällaista päätöstä; tai

4) yhtiö ei 6 luvun 1 §:n 5 momentissa tarkoitettussa tilanteessa alenna osakepääomaa tai yhtiön osakepääoma vähenee alentamisen johdosta alle 1 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetyn vähimmäisosakepääoman.

Yhtiön on korvattava vastapuolen oikeudenkäymiskulut, jos yhtiö määrätään selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi taikka

jos tuomioistuin muutoin katsoo sen koh- tuulliseksi.

Tuomioistuimen on viran puolesta ilmoitettava selvitystilaan määräämisestä ja selvitys- miesten valinnasta tai rekisteristä poista- misesta rekisteriviranomaiselle rekisteröimis- tä varten.

4 b §

Selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista tarkoittavan asian voi, jollei asi- asta muualla tässä luvussa säädetä toisin, panna vireille hallitus, hallituksen jäsen, toi- mitusjohtaja, tilintarkastaja, osakkeenomista- ja, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua asianmukaisesta rekisteröinnistä tai selvitystilaan määräämisestä. Rekisterivi- ranomainen voi ottaa asian omasta aloittees- taan käsiteltäväksi sekä erityisestä syystä panna asian vireille tuomioistuimessa.

5 §

Edellä 4 §:n 1—5 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa rekisteriviranomaisen on sopivalla tavalla kehotettava yhtiötä korjaamaan rekis- teriin merkityissä tiedoissa olevat puutteet. Jollei puutteita korjata, kehoitus on lähetettävä yhtiölle kirjallisesti, ja kehotuksesta on käytävä ilmi, että yhtiö voidaan määrätä sel- vitystilaan tai poistaa rekisteristä, jollei puut- teita korjata määräpäivään mennessä. Tämä kehoitus on julkaistava virallisessa lehdessä aikaisintaan neljä ja viimeistään kaksi kuu- kautta ennen määräpäivää. Samalla on keho- tettava niitä osakkeenomistajia ja velkoja, jotka haluavat esittää selvitystilaan määrää- mistä tai rekisteristä poistamista koskevia huomautuksia, tekemään huomautukset kir- jallisesti määräpäivään mennessä. Asia voi- daan ratkaista, vaikka yhtiön ei voitaisi näyt- tää vastaanottaneen kehotusta.

Jos tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi, sen on edellä 4 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa kehotettava niitä osakkeenomistajia ja velko- jia, jotka haluavat esittää selvitystilaan mää- räämistä tai rekisteristä poistamista koskevia huomautuksia, saapumaan oikeuteen määrä- päivänä. Kehotus on julkaistava virallisessa lehdessä aikaisintaan neljä ja viimeistään kaksi kuukautta ennen määräpäivää.

Rekisteriviranomaisen on tehtävä 1 mo- mentissa tarkoitettua julkaistavasta kehotuk- sesta merkintä rekisteriin. Tuomioistuimen on toimitettava 2 momentissa tarkoitettua kehotuksesta tieto rekisteriviranomaiselle rekisteröimistä varten.

5 a §

Rekisteriviranomaisen tulee 4 §:ssä tar- koitetuissa tapauksissa ja tuomioistuimen 4 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa määrätä yhtiö selvitystilaan, jollei ennen asian ratkai- semista näytetä, ettei siihen enää ole perus- tetta.

5 b §

Jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitys- menettelyn kustannuksista, rekisterivi- ranomaisen tai tuomioistuimen on selvitysti- laan määräämisen sijasta päätettävä poistaa yhtiö rekisteristä.

6 §

Kun yhtiökokous, rekisteriviranomainen tai tuomioistuin tekee päätöksen selvitystilasta, on samalla valittava yksi tai useampi selvi- tysmies hallituksen, toimitusjohtajan ja mah- dollisen hallintoneuvoston tilalle. Mitä tässä laissa säädetään hallituksesta ja hallituksen jäsenistä, on soveltuvin osin voimassa selvi- tysmiehistä, mikäli tämän luvun säännöksistä ei muuta johdu.

Jollei selvitystilassa olevalla yhtiöllä ole rekisteriin merkittyjä toimikelpoisia selvitys- miehiä, rekisteriviranomaisen on määrättävä selvitysmiehet. Määräämistä voi hakea se, jonka oikeus voi riippua siitä, että yhtiöllä on edustaja. Jos yhtiön varat eivät riitä sel- vityskulujen suorittamiseen tai varojen mää- rästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatak- seen selvitysmenettelyn kustannuksista, re- kisteriviranomaisen on selvitysmiehen mää- räämisen sijasta poistettava yhtiö rekisteristä.

7 a §

Tilintarkastajien tehtävä ei lakkaa yhtiön joutuessa selvitystilaan. Mitä 10 luvussa sää- detään, on soveltuvin osin noudatettava sel- vitystilan aikana. Tilintarkastuskertomuksen tulee lisäksi sisältää lausuma siitä, onko sel- vitystilaa tilintarkastajien mielestä tarpeet- tomasti pitkitetty.

8 §

Kun yhtiökokous asettaa yhtiön vapaaeh- toisesti selvitystilaan, se voi päättää, ettei 1 momentissa tarkoitettua tilinpäätöstä laadi- ta. Päätös voidaan tehdä myös asettamisen

jälkeen. Selvitysmiehet voivat yhtiökokouksen päätöksestä huolimatta velvoittaa hallituksen ja toimitusjohtajan laatimaan tilinpäätöksen.

9 §

Kun yhtiökokous on tehnyt päätöksen yhtiön asettamisesta selvitystilaan, selvitysmiesten on viivytyksettä tehtävä selvitystilaa koskevasta päätöksestä ja selvitysmiesten valinnasta ilmoitus rekisteröimistä varten.

9 a §

Selvitysmiesten on haettava julkinen haaste yhtiön velkojille. Julkisesta haasteesta on voimassa mitä määräajasta velkomisasiossa sekä julkisesta haasteesta velkojille annettussa asetuksessa (32/1868) säädetään, jollei 2 momentin säännöksistä muuta johdu.

Julkinen haaste haetaan rekisteriviranomaiselta. Haasteesta velkoja on kehotettava ilmoittamaan saatavansa kirjallisesti rekisteriviranomaiselle tämän ilmoittamaan määräpäivään mennessä. Mitä tässä tai muussa laissa säädetään paikalletulopäivästä, koskee mainittua määräpäivää. Haaste on julkaistava virallisessa lehdessä viimeistään kuukausi ennen määräpäivää. Selvitysmiesten on viimeistään kolme viikkoa ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus yhtiön tunnetuille velkojille. Rekisteriviranomaisen on ilmoitettava sille ilmoitetuista saatavista selvitysmiehille viipymättä määräpäivän jälkeen. Rekisteriviranomainen merkitsee haasteen antamisen rekisteriin viran puolesta.

12 §

Yhtiön velkojille haetun julkisen haasteen paikalletulopäivän jälkeen tulee selvitysmiesten, sitten kun kaikki tiedossa oleva velka on maksettu, jakaa yhtiön omaisuus. Jos velka on riittävä tai erääntymätön taikka sitä ei muusta syystä voida maksaa, on tarpeelliset varat pantava erilleen ja jäännös jaettava. Osakkeenomistajalle voidaan turvaavaa vakuutta vastaan antaa ennakkoa tämän jakoosuudesta.

16 §

Jos yhtiön rekisteristä poistamisen jälkeen

tarvitaan selvitystoimia, rekisteriviranomaisen on sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia koskee, määrättävä yhtiö selvitystilaan.

Selvitystä ei kuitenkaan 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa jatketa, eikä yhtiötä 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa määrätä selvitystilaan, jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista.

18 §

Rekisteristä poistettua yhtiötä edustaa tarvittaessa yksi tai useampi edustaja, jonka osakkeenomistajat valitsevat ja erottavat. Edustajien kelpoisuudesta toimia yhtiön puolesta säädetään 18 b §:ssä. Edustajiin sovelletaan muutoin soveltuvien osin, mitä selvitysmiehistä on voimassa. Edustajat valitaan osakkeenomistajien kokouksessa, johon sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään.

Jos rekisteristä poistetulla yhtiöllä ei ole edustajaa, sovelletaan haasteen ja muun tiedoksiannon toimittamiseen, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:ssä säädetään.

18 b §

Rekisteristä poistettu tai purettu yhtiö ei poistamisen tai purkamisen jälkeen voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia. Yhtiön puolesta sen rekisteristä poistamisen tai purkamisen jälkeen tehdystä toimesta vastaavat toimeen osallistuneet tai siitä päättäneet. Yhtiön edustajat voivat kuitenkin ryhtyä toimenpiteeseen selvitystoimien aloittamiseksi tai hakea yhtiön asettamista konkurssiin. Jos yhtiön kanssa sen rekisteristä poistamisen tai purkamisen jälkeen tehdyn sopimuksen vastapuoli ei tiennyt yhtiön tulleen poistetuksi rekisteristä tai puretuksi, hän voi luopua sopimuksesta.

Rekisteristä poistetun yhtiön edustajat voivat 1 momentin säännöksistä huolimatta ryhtyä toimiin, jotka ovat välttämättömiä yhtiön velan maksamiseksi tai yhtiön omaisuuden arvon säilyttämiseksi. Yhtiön puolesta tehdyistä toimesta on tarvittaessa tehtävä merkintä yhtiön kirjanpitoon. Rekisteristä poistamisen vaikutuksesta yrityskiinnityksen voimassa oloon säädetään yrityskiinnityslaisissa (634/1984).

Rekisteristä poistetun yhtiön varoja ei ilman selvitysmenettelyä voida jakaa yhtiön

osakkeenomistajille. Yhtiön edustajat voivat kuitenkin viiden vuoden kuluttua rekisteristä poistamisesta jakaa osakkeenomistajille näiden osakkeille tulevan osuuden yhtiön varoista, jos yhtiön varat eivät ylitä 8 000 euroa eikä yhtiöllä ole tunnettuja velkoja. Osakkeenomistajat vastaavat saamiensa varojen määrällä yhtiön velkojen maksamisesta.

19 §

Jos yhtiön konkurssi on päättynyt ja yhtiölle ilmaantuu varoja, konkurssimenettelyä jatketaan. Jos yhtiölle konkurssin jälkeen jää

varoja, menetellään, kuten 3 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa kaupparekisteriin merkitty yhtiö, jonka konkurssi on rauennut varojen puutteeseen, voidaan poistaa rekisteristä yhtiön pyynnöstä. Poistamisen edellytyksenä on, että yhtiö ei harjoita liiketoimintaa eivätkä yhtiön varat riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastataksien selvitysmenettelyn kustannuksista.

2.

Laki**konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään konkurssipesien hallinnon valvonnasta 31 päivänä tammikuuta 1995 annetun lain (109/1995) 1 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Konkurssiasiamies voi erityisestä syystä päättää, että valtio ottaa vastatakseen osakeyhtiön selvitysmenettelyn kustannuksista. Konkurssiasiamies voi tällöin määrätä, että selvitysmies laatii yhtiön toiminnasta kon-

kurssiasiamiehen tarkemmin määräämällä tavalla konkurssisäännön (31/1868) 50 b §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä vastaavan selvityksen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**yrittäjäkiinnityslain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun yrittäjäkiinnityslain (634/1984) 27 §:n 2 momentti seuraavasti:

27 §

Yrittäjäkiinnityksen poistaminen rekisteristä

Rekisteriviranomainen voi poistaa yrittäjäkiinnityksen rekisteristä, jos sellaista elinkeinonharjoittajaa, jonka omaisuuteen yrittäjäkiinnitys on vahvistettu, koskevat merkinnät poistetaan kaupparekisteristä kaupparekisterilain (129/1979) 24 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Osakeyhtiön omaisuuteen vahvistettu

yrittäjäkiinnitys voidaan poistaa kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun yhtiö on poistettu rekisteristä osakeyhtiölain (734/1978) 13 luvun 5 b §:ssä tarkoitettulla tavalla. Ennen kuin kiinnitys poistetaan rekisteristä tässä momentissa mainitusta syystä, on rekisteriviranomaisen varattava tiedossaan olevalle kiinnityksenhaltijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**asunto-osakeyhtiölain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun asunto-osakeyhtiölain (809/1991) 3 §:n 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 150/1997, seuraavasti:

3 §

Osakeyhtiölain soveltaminen

Asunto-osakeyhtiöön sovelletaan myös
 osakeyhtiölain (734/78):

7) 13 luvun säännöksiä selvitystilasta, purkamisesta ja rekisteristä poistamisesta lukuun ottamatta 1 a §:n 1 momenttia sekä 2, 2a, 3 ja 18 a §:ää;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

1.

Liite

Laki**osakeyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 29 päivänä syyskuuta 1978 annetun osakeyhtiölain (734/1978) 13 luvun 15 §, sellaisena kuin se on laissa 145/1997,

muutetaan 2 luvun 2 §:n 2 momentin 4 kohta, 3 §:n 1 momentin 4 kohta, 8 luvun 1 §:n 3 momentti, 13 luvun otsikko ja 1 §:n edellä oleva väliotsikko, 1, 4—6 ja 9 § sekä 12 §:n 1 momentti ja 18 §,

sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 1 §:n 3 momentti ja 13 luvun otsikko laissa 48/1993, 1 § mainitussa laissa 145/1997, 13 luvun 4 § osaksi viimeksi mainitussa laissa sekä 5 § osaksi laissa 687/1983, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 2 a § ja 9 lukuun uusi 1 a §, 13 lukuun uusi 1 a, 4 a, 4 b, 5 a, 5 b, 7 a §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 145/1997, uusi 3 momentti, lukuun uusi 9 a §, 16 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lukuun uusi 18 b § ja 19 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

Osakeyhtiön perustaminen

2 §

Perustamiskirjan tulee sisältää ehdotus yhtiöjärjestykseksi, minkä lisäksi siinä on mainittava:

4) milloin ja miten perustamiskokous kutsutaan koolle, jollei sitä 7 §:n 2 momentin mukaisesti pidetä ilman kutsua; sekä

Perustamiskirjan tulee sisältää ehdotus yhtiöjärjestykseksi, minkä lisäksi siinä on mainittava:

4) milloin ja miten perustamiskokous kutsutaan koolle, jollei sitä 7 §:n 2 momentin mukaisesti pidetä ilman kutsua *tai jollei yhtiötä 2 a §:n mukaisesti perusteta perustamiskokousta pitämättä*; sekä

2 a §

Yhtiö voidaan perustaa perustamiskokousta pitämättä, jos perustajat merkitsevät yhtiön kaikki osakkeet. Tällöin perustamiskirjassa on 2 §:ssä tarkoitettujen seikkojen lisäksi mainittava, ettei erillistä perustamiskokousta pidetä, sekä mainittava yhtiöjärjestyksen mukaisesti valittujen henkilöiden nimet.

3 §

Yhtiöjärjestyksessä on mainittava:

4) osakepääoma taikka, milloin sitä voidaan yhtiöjärjestyksestä muuttamatta alentaa tai

4) osakepääoma taikka, milloin sitä voidaan yhtiöjärjestyksestä muuttamatta alentaa tai

Voimassa oleva laki

Ehdotus

korottaa, vähimmäispääoma ja enimmäispääoma, jolloin vähimmäispääoman on oltava vähintään yksi neljäsosa enimmäispääomasta;

korottaa, vähimmäispääoma ja enimmäispääoma;

8 luku

Yhtiön johto

1 §

Hallituksen jäsenen toimikausi on määrätävä yhtiöjärjestyksessä. Toimikauden tulee päättyä viimeistään neljäntenä valinnan jälkeisenä tilikautena, joko uuden valinnan toimittavan yhtiökokouksen tai tilikauden päättyessä.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallituksen jäsenen toimikausi on määräaikainen tai toistaiseksi jatkuva. Toimikausi päättyy uuden jäsenen valinnasta päättävän yhtiökokouksen päättyessä, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä tai uutta jäsentä valittaessa toisin päätetä.

9 luku

Yhtiökokous

1 a §

Sen estämättä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, osakkeenomistajat voivat yhtiökokousta pitämättä yksimielisinä päättää yhtiökokoukselle kuuluvasta asiasta. Päätös on tehtävä kirjallisesti ja se on päivättävä ja allekirjoitettava. Jos yhtiössä on useampia kuin yksi osakkeenomistaja, on vähintään kahden heistä allekirjoitettava päätös. Kirjalliseen päätökseen sovelletaan muutoin, mitä yhtiökokouksen pöytäkirjasta säädetään.

13 luku

Selvitystila, purkaminen, rekisteristä poistaminen ja saneeraus

Selvitystilaan asettaminen

Selvitystilaan asettaminen ja rekisteristä poistaminen

1 §

Osakeyhtiön asettamisesta selvitystilaan päättää yhtiökokous, jollei tässä laissa toisin säädetä.

1 §

Yhtiökokous päättää yhtiön asettamisesta selvitystilaan. Rekisteriviranomainen ja tuomioistuimien voivat määrätä yhtiön selvitystilaan tai poistettavaksi rekisteristä jäljempänä 4 ja 4 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos yhtiö on purettava tämän lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla, päätös *purkamisesta* on tehtävä 9 luvun 13 §:n mukaisesti. Muussa tapauksessa päätös on tehtävä 9 luvun 14 §:n mukaisesti ja jos yhtiössä on erilaisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, päätökseen vaaditaan lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista.

Selvitystila alkaa, kun sitä koskeva päätös on tehty. Yhtiökokous voi kuitenkin 2 momentin toisessa virkkeessä tarkoitettussa tapauksessa määrätä selvitystilan alkamisajan kohdaksi myöhemminkin päivän.

Kutsussa selvitystilaan asettamista käsittelevään yhtiökokoukseen on mainittava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö. Ehdotus liitteineen on pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viipymättä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa. Jos ehdotetaan yhtiön purkamista muussa kuin 2 momentin ensimmäisen virkkeen tarkoittamassa tapauksessa, kokouskutsu on toimitettava kuitenkin viimeistään kuukautta ennen yhtiökokousta tai 9 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pitempää aikaa.

4 §

Tuomioistuin määrää osakeyhtiön selvitystilaan, jos:

1) yhtiö on 6 luvun 1 §:n 5 momentin tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla asetettava selvitystilaan, eikä yhtiökokous ole tehnyt sitä koskevaa päätöstä;

2) yhtiöllä ei ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, tässä laissa tai yhtiöjärjestyksessä edellytettyä toimitusjohtajaa tai elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettua edustajaa; taikka

3) yhtiön tilinpäätösasiakirjoja ei rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta ole 11 luvun 14 §:n mukaisesti ilmoitettu rekisteröi-

1 a §

Jos yhtiö on *asetettava selvitystilaan* tämän lain tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla, päätös on tehtävä 9 luvun 13 §:n mukaisesti (*pakkoselvitystila*). Muussa tapauksessa päätös *yhtiön asettamisesta selvitystilaan* on tehtävä 9 luvun 14 §:n mukaisesti. Jos yhtiössä on erilaisia äänioikeuden tuottavia osakkeita, päätökseen vaaditaan lisäksi niiden osakkeenomistajien kannatus, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kunkin osakelajin kokouksessa edustetuista osakkeista (*vapaaehtoinen selvitystila*).

Selvitystila alkaa kun sitä koskeva päätös on tehty, *jollei yhtiökokous määrää jotakin myöhempää päivää selvitystilan alkamispäiväksi. Pakkoselvitystila alkaa kuitenkin välittömästi, kun sitä koskeva päätös on tehty.*

Kutsussa selvitystilaan asettamista käsittelevään yhtiökokoukseen on mainittava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö. Ehdotus liitteineen on pidettävä yhtiön pääkonttorissa osakkeenomistajien nähtävänä vähintään viikon ajan ennen yhtiökokousta ja viipymättä lähetettävä osakkeenomistajalle, joka sitä pyytää, sekä asetettava nähtäväksi yhtiökokouksessa. *Vapaaehtoisessa selvitystilassa* kokouskutsu on toimitettava viimeistään *kuukausi* ennen yhtiökokousta tai 9 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua viimeistä ilmoittautumispäivää, jollei yhtiöjärjestyksessä ole määrätty pitempää aikaa.

4 §

Rekisteriviranomainen määrää osakeyhtiön selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi, jos:

1) yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta;

2) yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä tässä laissa tai yhtiöjärjestyksessä edellytettyä toimitusjohtajaa;

3) yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 6 §:ssä tarkoitettua edustajaa;

4) yhtiö ei ole rekisteriviranomaisen kehotuksesta huolimatta ilmoittanut 11 luvun 14 §:n mukaisesti tilinpäätösasiakirjoja rekis-

Voimassa oleva laki

täviksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Ehdotus

teröitäväksi vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä;

5) yhtiön osakepääoma on pienempi kuin 1 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetty vähimmäisosakepääoma; tai

6) yhtiö on asetettu konkurssiin, joka on rauennut varojen puutteeseen.

Ilmoituksen tai hakemuksen tuomioistuimelle voi tehdä rekisteriviranomainen, hallitus, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja tai osakkeenomistaja. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa hakemuksen voi tehdä myös velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus tai toimitusjohtaja.

4 a §

Tuomioistuin määrää osakeyhtiön yhtiötä vastaan ajettavasta kanteesta selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi, jos:

1) on kysymys edellä 3 §:ssä tarkoitettusta osakkeenomistajan vaikutusvallan väärinkäytöstä;

2) yhtiö on yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla asetettava selvitystilaan, mutta yhtiökokous ei ole tehnyt tällaista päätöstä;

3) yhtiö on 2 §:ssä tarkoitettulla tavalla oman pääoman vähentymisen takia asetettava selvitystilaan, mutta yhtiökokous ei tee tällaista päätöstä; tai

4) yhtiö ei 6 luvun 1 §:n 5 momentissa tarkoitettussa tilanteessa alenna osakepääomaa tai yhtiön osakepääoma vähenee alentamisen johdosta alle 1 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetyn vähimmäisosakepääoman.

Yhtiön on korvattava vastapuolen oikeudenkäymiskulut, jos yhtiö määrätään selvitystilaan tai rekisteristä poistettavaksi taikka jos tuomioistuin muutoin katsoo sen kohtuulliseksi.

Tuomioistuimen on viran puolesta ilmoitettava selvitystilaan määräämisestä ja selvitysmiesten valinnasta tai rekisteristä poistamisesta rekisteriviranomaiselle rekisteröimistä varten.

4 b §

Selvitystilaan määräämistä tai rekisteristä poistamista tarkoittavan asian voi, jollei asiasta muualla tässä luvussa säädetä toisin, panna vireille hallitus, hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, tilintarkastaja, osakkeenomista-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Kun 2 §:n, 3 §:n 2 momentin tai 4 §:n mukainen hakemus tai ilmoitus tehdään tuomioistuimelle, tuomioistuimen tulee heti kutsua yhtiö ja ne osakkeenomistajat ja velkojat, jotka tahtovat tulla asiassa kuulluiksi, saapumaan tuomioistuimeen määräpäivänä, jolloin käsitellään yhtiön asettamista selvitystilaan. Kutsu on annettava yhtiölle tiedoksi haasteen tiedoksiannosta riita-asioissa säädetyllä tavalla, paitsi jollei tiedetä ketään, jolle tiedoksianto voidaan toimittaa. Kutsua koskeva kuulutus on pantava tuomioistuimen ilmoitustaululle sekä julkaistava tuomioistuimen toimesta virallisessa lehdessä ja yhdessä yhtiön kotipaikalla leviävässä sanomalehdessä, vähintään kaksi ja enintään neljä kuukautta ennen paikalletulopäivää.

Mitä tässä on sanottu osakkeenomistajien ja velkojien kutsumisesta, on vastaavasti voimassa, milloin 3 §:n 1 momentin nojalla on nostettu kanne yhtiön asettamiseksi selvitystilaan.

Tuomioistuimen tulee määrätä yhtiö selvitystilaan, jollei ennen asian ratkaisemista näytetä, ettei siihen enää ole perustetta.

Jos hakija on joutunut maksamaan tiedoksianto- tai kuulutuskuluja taikka suorittamaan toimitusmaksuja, on ne korvattava yhtiön varoista, mikäli yhtiö määrätään selvitystilaan tai jos tuomioistuin muutoin katsoo

5 §

Edellä 4 §:n 1—5 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa rekisteriviranomaisen on sopivalla tavalla kehotettava yhtiötä korjaamaan rekisteriin merkityissä tiedoissa olevat puutteet. Jollei puutteita korjata, kehotus on lähetettävä yhtiölle kirjallisesti, ja kehotuksesta on käytävä ilmi, että yhtiö voidaan määrätä selvitystilaan tai poistaa rekisteristä, jollei puutteita korjata määräpäivään mennessä. Tämä kehotus on julkaistava virallisessa lehdessä aikaisintaan neljä ja viimeistään kaksi kuukautta ennen määräpäivää. Samalla on kehoitettava niitä osakkeenomistajia ja velkojia, jotka haluavat esittää selvitystilaan määrämistä tai rekisteristä poistamista koskevia huomautuksia, tekemään huomautukset kirjallisesti määräpäivään mennessä. Asia voidaan ratkaista, vaikka yhtiön ei voitaisi näytätä vastaanottaneen kehotusta.

Jos tuomioistuin katsoo tarpeelliseksi, sen on edellä 4 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa kehotettava niitä osakkeenomistajia ja velkojia, jotka haluavat esittää selvitystilaan määrämistä tai rekisteristä poistamista koskevia huomautuksia, saapumaan oikeuteen määräpäivänä. Kehotus on julkaistava virallisessa lehdessä aikaisintaan neljä ja viimeistään kaksi kuukautta ennen määräpäivää.

Rekisteriviranomaisen on tehtävä 1 momentissa tarkoitettusta julkaistavasta kehotuksesta merkintä rekisteriin. Tuomioistuimen on toimitettava 2 momentissa tarkoitettusta kehotuksesta tieto rekisteriviranomaiselle rekisteröimistä varten.

5 a §

Rekisteriviranomaisen tulee 4 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa ja tuomioistuimen 4 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa määrätä yhtiö selvitystilaan, jollei ennen asian ratkaisemista näytetä, ettei siihen enää ole perustetta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sen kohtuulliseksi. Jos rekisteriviranomainen on tehnyt ilmoituksen, on mainitut kulut korvattava yhtiön tai, jos yhtiö on varaton, valtion varoista.

6 §

Kun yhtiökokous tai tuomioistuin tekee päätöksen selvitystilasta, on samalla valittava yksi tai useampia selvitysmiehiä hallituksen, toimitusjohtajan ja mahdollisen hallintoneuvoston tilalle. Jollei selvitystilassa olevalle yhtiöllä ole rekisteriin merkittyjä toimikelpoisia selvitysmiehiä, tuomioistuimen tulee määrätä selvitysmiehet rekisteriviranomaisen ilmoituksesta taikka osakkeenomistajan, velkojan tai muun henkilön hakemuksesta, jonka oikeus voi riippua siitä, että yhtiöllä on joku, joka voi sitä edustaa.

Mitä tässä laissa on säädetty hallituksesta ja hallituksen jäsenistä on soveltuvin osin voimassa selvitysmiehistä, mikäli tämän luvun säännöksistä ei muuta johdu.

Tilintarkastajien tehtävä ei lakkaa yhtiön joutuessa selvitystilaan. Mitä 10 luvussa on säädetty, on soveltuvin osin noudatettava selvitystilan aikana. Tilintarkastuskertomuksen tulee lisäksi sisältää lausuma siitä, onko selvitystilaa tilintarkastajien mielestä tarpeettomasti pitkitetty.

5 b §

Jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista, rekisteriviranomaisen tai tuomioistuimen on selvitystilaan määräämisen sijasta päätettävä poistaa yhtiö rekisteristä.

6 §

Kun yhtiökokous, rekisteriviranomainen tai tuomioistuin tekee päätöksen selvitystilasta, on samalla valittava yksi tai useampi selvitysmies hallituksen, toimitusjohtajan ja mahdollisen hallintoneuvoston tilalle. Mitä tässä laissa säädetään hallituksesta ja hallituksen jäsenistä, on soveltuvin osin voimassa selvitysmiehistä, mikäli tämän luvun säännöksistä ei muuta johdu.

Jollei selvitystilassa olevalle yhtiöllä ole rekisteriin merkittyjä toimikelpoisia selvitysmiehiä, rekisteriviranomaisen on määrättävä selvitysmiehet. Määräämistä voi hakea se, jonka oikeus voi riippua siitä, että yhtiöllä on edustaja. Jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakas, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista, rekisteriviranomaisen on selvitysmiehen määräämisen sijasta poistettava yhtiö rekisteristä.

7 a §

Tilintarkastajien tehtävä ei lakkaa yhtiön joutuessa selvitystilaan. Mitä 10 luvussa säädetään, on soveltuvin osin noudatettava selvitystilan aikana. Tilintarkastuskertomuksen tulee lisäksi sisältää lausuma siitä, onko selvitystilaa tilintarkastajien mielestä tarpeettomasti pitkitetty.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Kun yhtiökokous asettaa yhtiön vapaaehtoisesti selvitystilaan, se voi päättää, ettei 1 momentissa tarkoitettua tilinpäätöstä laadita. Päätös voidaan tehdä myös asettamisen jälkeen. Selvitysmiehet voivat yhtiökokouksen päätöksestä huolimatta velvoittaa hallituksen ja toimitusjohtajan laatimaan tilinpäätöksen.

9 §

Selvitysmiesten on viivytyksettä tehtävä selvitystilaa koskevasta päätöksestä ilmoitus rekisteröimistä varten sekä haettava julkinen haaste yhtiön velkojille.

9 §

Kun yhtiökokous on tehnyt päätöksen yhtiön asettamisesta selvitystilaan, selvitysmiesten on viivytyksettä tehtävä selvitystilaa koskevasta päätöksestä ja selvitysmiesten valinnasta ilmoitus rekisteröimistä varten.

9 a §

Selvitysmiesten on haettava julkinen haaste yhtiön velkojille. Julkisesta haasteesta on voimassa mitä määräajasta velkomisasiossa sekä julkisesta haasteesta velkojille annettussa asetuksessa (32/1868) säädetään, jollei 2 momentin säännöksistä muuta johdu.

Julkinen haaste haetaan rekisteriviranomaiselta. Haasteessa velkojia on kehotettava ilmoittamaan saatavansa kirjallisesti rekisteriviranomaiselle tämän ilmoittamaan määräpäivään mennessä. Mitä tässä tai muussa laissa säädetään paikalletulopäivästä, koskee mainittua määräpäivää. Haaste on julkaistava virallisessa lehdessä viimeistään kuukausi ennen määräpäivää. Selvitysmiesten on viimeistään kolme viikkoa ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus yhtiön tunnetuille velkojille. Rekisteriviranomaisen on ilmoitettava sille ilmoitetuista saatavista selvitysmiehille viipymättä määräpäivän jälkeen. Rekisteriviranomainen merkitsee haasteen antamisen rekisteriin viran puolesta.

12 §

Yhtiön velkojille haetun julkisen haasteen paikalletulopäivän jälkeen tulee selvitysmiesten, sitten kun kaikki tiedossa oleva velka on maksettu, jakaa yhtiön omaisuus. Jos velka on riittävä tai erääntymätön taikka sitä ei muusta syystä voida maksaa, on tarpeelliset varat pantava erilleen ja jäännös jaettava.

12 §

Yhtiön velkojille haetun julkisen haasteen paikalletulopäivän jälkeen tulee selvitysmiesten, sitten kun kaikki tiedossa oleva velka on maksettu, jakaa yhtiön omaisuus. Jos velka on riittävä tai erääntymätön taikka sitä ei muusta syystä voida maksaa, on tarpeelliset varat pantava erilleen ja jäännös jaettava.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Osakkeenomistajalle voidaan turvaavaa vakuutta vastaan antaa ennakkoa tämän jako-osuudesta.

15 §

Jos selvitystilassa olevan yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen, tuomioistuimen tulee selvitysmiesten ilmoituksesta määrätä selvitystila lopetettavaksi ja julistaa yhtiö puretuksi. Tällöin ei noudateta 7—11 eikä 12—14 §:n säännöksiä lukuun ottamatta 9 §:n säännöstä ilmoituksen tekemisestä selvitystilaa koskevasta päätöksestä. Tuomioistuimelle tehtävään ilmoitukseen on liitettävä hyväksytyt tilintarkastajan antama todistus siitä, että kaikki tiedossa olevat velat on maksettu. Tuomioistuimen on määrättävä, että yhtiön varat tulevat valtiolle. Tuomioistuimen tulee toimittaa päätöksestään tieto rekisteröimistä varten.

15 §

(kumotaan)

16 §

Jos yhtiön rekisteristä poistamisen jälkeen tarvitaan selvitystoimia, rekisteriviranomaisen on sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia koskee, määrättävä yhtiö selvitystilaan.

Selvitystä ei kuitenkaan 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa jatketa, eikä yhtiötä 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa määrätä selvitystilaan, jos yhtiön varat eivät riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrästä ei saada tietoa eikä osakas, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastataksaan selvitysmenettelyn kustannuksista.

18 §

Jollei osakeyhtiöstä ole kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana tullut ilmoitusta rekisteriviranomaiselle, voidaan yhtiö poistaa rekisteristä niin kuin siitä on erikseen säädetty.

Jos rekisteristä poistamisen jälkeen tarvitaan selvitystoimia, tuomioistuimen on sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia koskee, määrättävä yksi tai useampia selvitysmiehiä. Selvitys on toimitettava, jos yhtiön varat riittävät selvityskulujen maksamiseen. Mitä 16 §:ssä on säädetty, on vastaavasti noudatettava.

18 §

Rekisteristä poistettua yhtiötä edustaa tarvittaessa yksi tai useampi edustaja, jonka osakaat valitsevat ja erottavat. Edustajien kelpoisuudesta toimia yhtiön puolesta säädetään 18 b §:ssä. Edustajiin sovelletaan muutoin soveltuvin osin, mitä selvitysmiehistä on voimassa. Edustajat valitaan osakkeenomistajien kokouksessa, johon sovelletaan, mitä yhtiökokouksesta säädetään.

Jos rekisteristä poistetulla yhtiöllä ei ole edustajaa, sovelletaan haasteen ja muun tiedoksiannon toimittamiseen, mitä oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 7 §:ssä säädetään.

18 b §

Rekisteristä poistettu tai purettu yhtiö ei poistamisen tai purkamisen jälkeen voi hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia. Yhtiön puolesta sen rekisteristä poistamisen tai purkamisen jälkeen tehdystä toimesta vastaavat toimeen osallistuneet tai siitä päättäneet. Yhtiön edustajat voivat kuitenkin ryhtyä toimenpiteeseen selvitystoimien aloittamiseksi tai hakea yhtiön asettamista konkurssiin. Jos yhtiön kanssa sen rekisteristä poistamisen tai purkamisen jälkeen tehdyn sopimuksen vastapuoli ei tiennyt yhtiön tulleen poistetuksi rekisteristä tai puretuksi, hän voi luopua sopimuksesta.

Rekisteristä poistetun yhtiön edustajat voivat I momentin säännöksistä huolimatta ryhtyä toimiin, jotka ovat välttämättömiä yhtiön velan maksamiseksi tai yhtiön omaisuuden arvon säilyttämiseksi. Yhtiön puolesta tehdystä toimesta on tarvittaessa tehtävä merkintä yhtiön kirjanpitoon. Rekisteristä poistamisen vaikutuksesta yritys kiinnityksen voimassa oloon säädetään yritys kiinnityslaisissa (634/1984).

Rekisteristä poistetun yhtiön varoja ei ilman selvitysmenettelyä voida jakaa yhtiön osakkeenomistajille. Yhtiön edustajat voivat kuitenkin viiden vuoden kuluttua rekisteristä poistamisesta jakaa osakkeenomistajille näiden osakkeille tulevan osuuden yhtiön varoista, jos yhtiön varat eivät ylitä 8 000 euroa eikä yhtiöllä ole tunnettuja velkoja. Osakkeenomistajat vastaavat saamiensa varojen määrällä yhtiön velkojen maksamisesta.

19 §

Jos yhtiön konkurssi on päättynyt ja yhtiölle ilmaantuu varoja, konkurssimenettelyä jatketaan. Jos yhtiölle konkurssin jälkeen jää varoja, menetellään, kuten 3 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa kaupparekisteriin merkitty yhtiö, jonka konkurssi on rauennut varojen puutteeseen, voidaan poistaa rekisteristä yhtiön pyynnöstä. Poistamisen edellytyksenä on, että yhtiö ei harjoita

liiketoimintaa eivätkä yhtiön varat riitä selvityskulujen suorittamiseen tai varojen määrystä ei saada tietoa eikä osakkeenomistaja, velkoja tai muu ilmoita ottavansa vastataksien selvitysmenettelyn kustannuksista.

2.

Laki

konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään konkurssipesien hallinnon valvonnasta 31 päivänä tammikuuta 1995 annetun lain (109/1995) 1 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Konkurssiasiamies voi erityisestä syystä päättää, että valtio ottaa vastataksien osakeyhtiön selvitysmenettelyn kustannuksista. Konkurssiasiamies voi tällöin määrätä, että selvitysmies laatii yhtiön toiminnasta konkurssiasiamiehen tarkemmin määräämällä tavalla konkurssisäännön (31/1868) 50 b §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitystä vastaavan selvityksen.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.*

3.

Laki**yrityskiinnityslain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun yrityskiinnityslain (634/1984) 27 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §

Yrityskiinnityksen poistaminen rekisteristä

Rekisteriviranomainen voi poistaa yrityskiinnityksen rekisteristä, jos sellaista elinkeinonharjoittajaa, jonka omaisuuteen yrityskiinnitys on vahvistettu, koskevat merkinnät poistetaan kaupparekisteristä kaupparekisterilain (129/79) 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Ennen kuin kiinnitys poistetaan rekisteristä mainitusta syystä, on rekisteriviranomaisen varattava tiedossaan olevalle kiinnityksenhaltijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Rekisteriviranomainen voi poistaa yrityskiinnityksen rekisteristä, jos sellaista elinkeinonharjoittajaa, jonka omaisuuteen yrityskiinnitys on vahvistettu, koskevat merkinnät poistetaan kaupparekisteristä kaupparekisterilain (129/79) 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla. *Osakeyhtiön omaisuuteen vahvistettu yrityskiinnitys voidaan poistaa kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun yhtiö on poistettu rekisteristä osakeyhtiölain (734/1978) 13 luvun 5 b §:ssä tarkoitetulla tavalla.* Ennen kuin kiinnitys poistetaan rekisteristä *tässä momentissa* mainitusta syystä, on rekisteriviranomaisen varattava tiedossaan olevalle kiinnityksenhaltijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .*

4.

Laki**asunto-osakeyhtiölain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä toukokuuta 1991 annetun asunto-osakeyhtiölain (809/1991) 3 §:n
 1 momentin 7 kohta, sellaisena kuin se on laissa 150/1997, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

Osakeyhtiölain soveltaminen

Asunto-osakeyhtiöön sovelletaan myös osakeyhtiölain (734/78):

7) 13 luvun säännöksiä selvitystilasta ja
 purkamisesta lukuun ottamatta 2, 2 a ja
 3 §:ää;

7) 13 luvun säännöksiä selvitystilasta, pur-
 kamisesta ja rekisteristä poistamisesta lu-
 kuun ottamatta 1 a §:n 1 momenttia, 2, 2a, 3
 ja 18 a §:ää;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .
